

23. SZÁM. 1888. BUDAPEST, JUNIUS 3. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyéb évről 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évről 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évről 8 frt fél évről 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évről 6 frt fél évről 3 * Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldíj is csatolandó

BÁRÓ HORNIG KÁROLY.

RITKÁN találkozott püspöki kinevezés az országos közvélemény nagyobb megnyugvásával és helyesléssel, sőt határozottabb várakozásával, mint b. Hornig Károly esztergomi székes-főegyházi kanonok és kultuszminiszeri tanácsosnak veszprémi püspökké kinevezetése. Báró Hornig a budapesti egyetemen mint hittankari rendes tanár és dékán már ismeretes volt úgy hitbuzogóságáról, mint felvilágosult s keresztényi türelemről áthatott szelleméről. Ezek az egy egyben ritkán egyesülő tulajdonok, párosulva még a legtisztább hazafisággal és alkotmányos érzülettel, tüntették ki őt abban a fontos állásban is, melyet a vallás- és közoktatásiügyi miniszteriumban, mint a kath. egyházi ügyek előadója, először osztálytanácsosi, utóbb miniszteri tanácsosi minőségben elfoglalt. Ez az állás a püspöki székek biztos lépeseje. Innen léptek Lipovniczky István a nagyváradi, Szabó Imre a szombathelyi, Samassa József a szepesi (onnan az egri), Dulánszky Nándor a székesfehérvári (onnan a pécsi), Hidassy Kornél a szombathelyi püspöki székre; csak Rónay Jácint érte be a címzetes püspökséggel s a pozsonyi nagyprépostsággal. Hornig is előbb lehetett volna püspök, ha akar. Mindenki várta, hogy legyen. De ő nem sietett, jobban szerette, ha azt mondják: mért ily későn? — mint ha azt vetik szemére: hogy-hogy ily hamar? Ő a mily munkás és tevékeny, oly igénytelen és önzetlen ember is. Nem állásból, hanem érdemekből akart lépést rakni magának. Akarta a központi igazgatás vizsgáló páholyából nézni az ország összes kath. egyházainak és püspöki megyéinek dolgait, megismerni szükségüket; nem igyekezett möhön püspökké lenni, bár tudta Pál apostolnak Timotheushoz és Titushoz írt pásztori leveleiből, hogy a ki püspökséget kíván, jó munkát kíván; nem is félt a munkától, sem a kötelezettségtől; nem a javadalom, hanem az állás nehézségei, melyek egész embert kívánnak, csábították volna akár Vácra, akár Besztercebányára; ő még Szathmárt is el hagyta siklani s dolgozott és nyugodtan várta, míg az egyház és az állam koronás fejei még nagyobb és nehezebb munkára hívják; mert régóta szemléli — s kinek lett volna több alkalma erre a szomorú tapasztalatra? — hogy a dúsan javadalmozott kath. püspökségek birtokosai ritkán hagynak rendezett (anyagilag és szellemileg meg nem ingatott) örökséget utódaiknak; hogy az új püspököknek,

az első években, csak az előde által hátrahagyott tőrmelékek eltisztításával s a romok felépítésével kell — a legtöbb esetben — küzdenie. Jól tudta ő, hogy előbb-utóbb ily feladat fog várni rá. Ő nem kereste — várt, míg a feladat fogja őt felkeresni s igénybe venni. Most ez bekövetkezett, s hiszszük, hogy ő annak teljes mértékben meg fog felelni; mint jól felkészült vitéz — a tudomány és tapasztalás, a türelem és szeretet, a munkabírási és kötelességérzet egész készletével meg azzal szembe.

lyunk nagypapja, 1800-ban telepedett le Komáromban a lett magyar állampolgárrá; ott még ma is ismerik s emlegetik a Hornig-kuriát, melyet a családtól (az öreg ur halála után) 1820-ban báró Gehringer vett meg.*

Igy a család onnan kiköltözött s Károlyunk apja később a mérnöki tudományokat hallgatta * Az Esztergom vármegyei írók című életrajzokban tévesen állítatik, hogy b. Hornig (sic!) atyja b. Gehringer idejében költözött Komáromba; holott Hornig atyja, ki 1811-ben, Komáromban, a Hornig-kuriában született, 9 éves volt mikor Gehringer a kuriát az ő özevgy édes anyjától megvette; s többé sem neki, sem a családnak Gehringerrel semmi összeköttetése nem volt. Az említett életrajz egyéb adatai is szintoly hibásak, mint a hogy hóse nevét is hibásan írja gh-val.

BÁRÓ HORNIG KÁROLY VESZPRÉMI PÜSPÖK.

AZ 1844-BEN ALAPITOTT BUTOR-KERESKEDÉS BUDAPESTI II. ASZTALOS-EGYLET BENE PÁL ÉS TÁRSA V. ker., nádor-utca 14. ajánlja a n. é. butorvásárló közönségnek dusan felszerelt, szolid asztalos- és kárpitos-butorait, ugymint a leg-elegánsabb szalagarnitúrákat, fogadó termek, ebédlő- és hálószoba-butor a legegyszerűbb és legfinomabb ízléses kivitelben, igen olcsó árak mellett. 3599

BRAZAY KÁLMÁN SÓSBORSZESZ készítménye BUDAPESTEN Múzeum körút 23 szám. Védjegy 319. és 320. szám.

Figyelmeztetés. Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldaltalag kitértetett sósborszesz-készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon címjegyeimet módosítom s arra két nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál. SZÓSBORSZESZ gyors enyhítést eszközöl: csúszos szaggyatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szegényesség, benuulások, szugorok stb. ellen; de különösen a bedörzsölés-kenő-gyuró-gyógymódnál (massage) igen jó hatásának bizonyult. — Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer fejmosásra is, a hajidegek erősítésére, a fejkörpá-képződés megakadályozására és annak megszüntetésére. Ára egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr. Használati utasítás magyar vagy német nyelven, bizományosaim névsorával ellátva, minden üveghöz ingyen mellékeltek. BRAZAY KÁLMÁN, Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. sz.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az ostr. tartományok számára Szelluski György ceszári királyi egyetemi könyvtáránál Bécsben I. Stefánsplatz Nr. 6.

Magyar klasszikusok új kiadása. Kölcsey Ferencz minden munkái. Harmadik bővített kiadás. Kölcsey Ferencz munkáinak harmadik kiadása tíz kötetre rúg. E tíz kötetet 40 füzetben bocsátjuk közzé, melyek mindegyike 5—6 ivnyi terjedelemmel bír és egyenként 30 kr.-val kapható. Eddig megjelent 34 füzet. Kapható már a teljes munka is, 10 kötet díszes vászonkötésben, aranyvágással 16 frt.

Magyar klasszikusok új kiadása cím alatt fizetős vállalatot indítottunk meg, melyből először is Kölcsey Ferencz összes munkáit nyújtjuk a t. közönségnek harmadik, újonnan átnézett és bővített kiadásban. A vállalat gyors egymásutánban hozni fogja Kisfaludy Sándor összes munkáinak már készülőben levő új teljes kiadását, Kisfaludy Károly minden munkáinak ugyancsak új kiadását, továbbá Bajza, Czuczor, Berzevicsi munkáit, és ezek mellett közbe-közbe Csokonai, Virág Benedek, Dayka Gábor, Szentjohi, Szabó, Bacskányi, Verseghy, Gyöngyösi István és mások irodalomtörténeti becsükkön kívül még ma is költői értékkel bíró műveit. Franklin-Társulat magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapest.

OROSZ BESZÉLYEK HARMADIK KÖTET. IRTA TURGENYEV SZERGEJEVICS IVÁN. Ára vászonba kötve 2 frt. Tartalom: Egy vadász iratai. Ford. Csopely László. — Tavaszai hullámok. Ford. Timkó Iván.

50 év óta sikerrel használtatik! Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztatlanságokat eltávolító jótállás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arczenőcs és Salvátor-szappan. Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló „Salvátor” gyógyszerárban Eszéken, felsőváros, Dienes J. C-nél kapható. Hatása előmozdítottatik a Spitzer-féle malakos mosdóvíz használata által 1 üveggel 50 kr. Ajánlom makacsabb bőr tisztatlanságoknál a Mille-arczenőcsöt, 1 üveggel 60 kr. — Kitértő lyoni rizsapor 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr. — 1 tég. Spitzer-kenőcs 95 kr. 1 drb Salvátor-szappan 50 kr. Műtán többféle utánzások léteznek, a Spitzer- és Mille-kenőcshez használandó szappanba saját cégem be van nyomva és csak ezen cégemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódinak; a Spitzer-kenőcs földén pedig a Salvátorféle domború nyomásba van feltüntetve. A Kálmár Budapestben Torók József gyógyszerárban, király-utca 12. Postai megrendelések utánvételek mellett azonnal pontosan elküldöttetnek.

EREDETI MUSTACHES-BALZSAMJA A siker biztosítva 4—6 hét alatt. A bőrre teljesen ártalmatlan. Bizonyítványok többé nem hozhatnak nyilvánosságra. Szállítás titoktartás mellett, utánvéttel is. Egy szelecske 1.80. Kapható Budapest: Dr. Budai Emil városi gyász. *Szt. Hieronimusz-hoz, osházi-ter. Bécsben: Weiss J. gyógyszerárban, s. szepesszhez Teichában. *Kösz. Dr. F. H. *Kösz. Dr. M.

Dr. Vaskovits-féle vizgyógy-intézet Budapest, a budai városmajorban. E 38 év óta fenálló hazai intézet nagy előnyét teszi az olcsóságokon kívül a jó ellátás, fesztelen kényelem és gondos orvosi kezelés. Teljes ellátás és fürdőzés egy hétre 20—30 frt a szoba minősége szerint. A vizgyógy-mód alkalmazása orvostudományi elvek szerint tulsz nélkül történik, szükség szerint villamosással és masszázssal összekötve. Legjobb sikerrel kezeltenek vizkúrával, különösen ideg- és gerinczagi bántalmak, szédülés, főfájások, benuulások, görcsök, szaggyatások; továbbá gyomor-, bél- és májbajok, köhögés, vérköpés, folytonos székrekedés és aranyeres bántalom következményei, csúszos és közványos fájdalmak. Kivált pedig és csakis intézeti vizkúrával gyógyulnak a szellemi túlerőltetés és a kleszpangás és az iszákoság következményei. Ajánlatos továbbá mint leghatásosabb eszköz az üdülésnek és edzésnek. Elmebetegnek nem vétetnek föl. Intézeti igazgató és rendelő orvos dr. Fajth Péter. Az intézetet és vizgyógyintézet ismertető könyvecskét ingyen és bérmentve küld az igazgatóság. — A svábhegyi furdó és vizgyógyintézet csak május 15-ével nyílik meg.

VERA-FORRÁS Véghlesen. Zólyomgyében Magyarország kitünő új savanyuvize, kapható BRAZAY KÁLMÁN nagykereskedőnél és főraktáronál Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám alatt és minden nagyobb fűszerkereskedésben valamint a Forráskészletéknél: vasut-, posta- és távirati állomás Véghles-Szalán (Zólyomgye). A véghlesi VERA-forrás vizét Dr. Lengyel Béla egyetemi r. tanár és az ásványviz vegyelemző intézet igazgatója elemelte és szénsavas alkalkus vasas savanyuviznek találta, a mely tisztasága és nagy mennyiségű szénsavas natrium, szénsavas vas és szénsavas nátrium tartalma által, a legkeltintélyesebb orvosok véleménye szerint gyomorba-jóknál, tulszós gyomorsav, gyomorgégés, gyomorgörös, idült gyomortakár, idült hörg- és gégehurutnál, vérszegénység (sápkór) és ebből eredő idegességnél, görvélykór, hólyaghurut, húgyhomok és húgykő stb. bajoknál igen előnyösen használható, valamint üdítő viznek is egyedül, borral vagy cognakkal stb. keverve, kitértően megfelel, a bort nem festi. A modern elvek szerint b-rendezett forrás, közvetlenül a trachyt-sziklából fakad és igen bővizű; szerves anyagától és talajviztől egészen ment, s a környék lakosai emberemlékezté óta mint a leghatásosabb gyógyvizet és üdítő italt élvezik. A töltőgetés nem mint más ilyen forrásnál vagy savanyuviz-kutatásnál szivattyús hanem közvetlen az erős lefolyás által történik. Az üvegek a Siemens-féle gyárból valók, a lehető legjobban vannak dugaszolva és töltőgetésük a legbiztosabb.

Arak Budapestben a főraktáronál: Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr. Arak Véghlesen csomagolós nélkül: Egy literes üveggel 17 kr. Fél literes üveggel 12 kr.

Ajánlom hatásában főülmulhatlan legjobb tisztá rovar-poromat 30, 50 kr. s 1 frtos dobozokban 3963 SCHUSTER GYULA fűszerkereskedő, Budapest, Andrassy-ut 61.

Franciaország és a Külföld Minden illatszerezés é nél és Fordrászánál La VELOUTINE Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

BARNA FOGORVOS Budapest, váci utca 24. szám. Készít egyes fogakat, fogsorokat és plombákat, jótállás mellett; árak mérésékeltek. Kívánatra részletfelzésre.

ARANY KINCSTÁR Nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára. Szerkesztette BENICZKY IRMA. Ára fizve 80 kr. Ára kötve 1 frt. Tartalom: Az első segélynyújtás testi sérüléseknél és hirtelen bekövetkezett baleseteknél. — Sérülések. Sebesült- és betegszállítás. — Szemérsülés. — A házi gyógyszerár berendezése. — Kipróbált házi szerek. — Szépitő szerek. — Háztart. — Baromfitenyésztés. — Kertészet: Virágos- és díszkert. — Szoba- virágok. — Gyümölcsös kert. — Gazdász. — Társadalmi szabályok. — Különféle hasznos tudnivaló. — Üditők. — Arany házi szabályok. — Családi élet és boldogság.

Hazánk legkedveltebb szénsavdús SAVANYUVIZE A MOLLAI FORRÁS ÁGNES Ó fensége József főherczeg és ő felsége Milán szeb király asztalán rendes italul szolgál. Kitértő szolgálattal tess az emésztési zavarróknál. Legjobb asztali és üdítő ital. Borral használva kiterjedt legelvtésnek örvend. Évi szállítás 2 millió palack. Öss. raktár Budapest: Edesekuty L., m. kir. és szep Budapest: Egy literes üveggel 17 kr. Fél literes üveggel 12 kr. Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr. Egy literes üveggel 17 kr. Fél literes üveggel 12 kr. Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr.

s jeles vízi és vasúti mérnöké vált (pénzügyi hivatalnok, mint Hornig némely életrajzírói állítják, soha sem volt). — Mikor a mostani veszprémi püspök 1840 augusztus 10-dikén Budán született, akkor édes atyja a Pest és Bécs közt Széchenyi által tervezett vasút előmunkálatainál és tervezéseimél dolgozott; az előtt pedig a «Donau-mappirung»-nál, a szintén Széchenyi által vezetett folyamcsabályozásnál szolgált mint mérnök. E minőségben valószínűleg többet kellett uton, mint otthon lennie, fia nevelését személyesen nem vezethette s így történt, hogy egyik nővére, ki Bécsben volt férjénél, gyermekök nem lévén, az eleven eszű s szép ábrázatu fiúcskát «egy pár hónapra» magához kérte édes anyjától, a miből aztán teljes kilenc esztendő lett, s Károly Bécsben járta alsóbb iskoláit. De német nevű és ajku, azonban hazafias érzelmű apja nem akarván, hogy fia odakiűn — Magyarországon kivül — teremtsen existenciát magának, visszakövetelte a fiút, a ki már akkor 14 éves volt (1854-ben) s itt (Budán) a gymnasium V. osztályába lépett s a VI-at is végezte, onnan pedig mint «kis pap» került Nagy-Szombatba, Scitovszky esztergomi érsek pártfogásával. 1858-ban letette az érettségi vizsgálatot s a pesti központi papnöveldebe lépett, hol 1858—62-ben az egyetemen végezte a teológiát. Ekkor ment a bécsi Augustineumba — mint röviden nevezik, különben «Institutum sublimioris educationis presbyterorum» — a hol a már theologiai tanfolyamot végzetek legkitűnőbbjei, a monarchia mindkét felének egyházmegyéiből, magasabb kiképzést nyerne s tudorságra készülnek. Itt a tanfolyam tartama nincs megszabva. A ki nagyon magol, elvégezheti 3, sőt két év alatt is. A ki a studiumokon kívül egyebet is olvas és tanul, s a papi és tudori műveltségen túl más is akar szerezni magának — elhúzza 4 évig is. Hornig ez utóbbiak közé tartozott, s mint maga vallja, nem bánta meg és idejét, melylyel négy évig készült a tudorságra, nem tartotta elveszettnek. Bécsben különben is otthonos levén, s alkalmat magat minden irányban kiképezni, miért is sietett volna?

Huszonhat éves volt, mikor 1866-ban, három tudori szigorlattal megrakva, visszakérült Budapestre, a központi papnöveldebe, mint tanulmányi felügyelő (praefectus) és egyetemi tanársegéd. Ez utóbbi minőségben szükség szerint hol egyik, hol másik tantárgyat kellően helyettségű előadnia — s ez időben már irodalmi munkákkal is foglalkozván, negyedik és utolsó szigorlatát, tudori értekezését és vitaközlését csak 1869-ben fejezte be s akkor avatottát (1869. november 25-ikén, Konek rektorsága alatt) a hittudományok doktorává.

«Történt pedig azon időben» — beszéli ő maga, szokott kedélyességével — «hogy Simor János esztergomi érsek és hercegprimás, akkor még nem volt bíbornok, éppen november 28-ikán volt Rómába indulandó a vatikáni zsinatra. Minthogy pedig abban a gyanuban állottam, hogy kissé olaszul is tudok, főleg pedig jutalmul az imént elnyert doktori diplomáért, elvitt magával. Másik kísérője Schopper, a mostani rosznyói püspök, akkor a primás oldal-kanonokja volt. Rómában kitűnő dolgom volt három hónapig; — «dolgom» ugyanis semmi sem volt. Reggel 8-kor elment a primás Schopperrel a Vatikánba és csak 3-kor jött haza, időközben szabad voltam — s be is jártam Rómában minden pogány és keresztény zege-zugát, oly alaposan, hogy még 12 év múlva is, mikor másodsor voltam ott, kitűnő cicerónának ismertek el utításaim. Mind az által mégis volt egy kis, de igen kellemes és tanulságos «dolgom» is; ugyanis az örökké könyv-vásárló primás megbízásából könyveket kellett kutatom és vennem az antiquariusoknál, a

miből magam sokat tanultam, a főpapak pedig sok ezer liráját hagyta ott».

Rómában járnai s pápát nem látni — e közmondást így is fordíthatjuk: kath. papnak lenni s Rómát nem látni! Hornignak Rómában töltött ideje felette gyümölcsöző volt tudományos ismereteinek s egész szellemi látókörének tágítására. Idejét az örök városban nemcsak a keresztény és pogány zugok bejárására fordította, mint tréfián mondja, hanem egyház- és műtörténelmi tanulmányokat tett s tapasztalatokkal és ismeretekkel gazdagodva tért haza, hol még nagyobb szerep várt már rá.

Időközben ugyanis dr. Samassa mint osztálytanácsos lépvén a közoktatásügyi miniszteriumba, az egyetemen az új-szövetségi szentírás-magyarázat tanszékéről lemondott. E tanszékre a Rómában időző Hornigot, először helyettesítőül, haza hívták. 1870. május elején a helyettesítést elfogadta s még azon év október 31-ikén b. Eötvös fölterjesztésére rendes tanárul nevezetett ki.

Nyolcz évig volt e tanszéken, melyet kitűnően töltött be s két ízben a theol. kar dékánuságát is viselte. Hallgatói tisztelete, kartársai szeretete s bizalma kísérte működését. Majd a «Religió» szerkesztését vette át s azt nagy ügyességgel és buzgósággal vezette. Az irodalmi foglalkozás mindig kedves volt előtte. Fiatallab korában a szépirodalomban is próbálkozott; a Szent-István-Társulat nagy Encyclopediájába dolgozott; a «Családi olvasmányok», a Török János «Hirnök»-je s több egyházi, politikai és tudományos vállalat munkatársa volt. Mint a «Religió» szerkesztője, mely Kocsi Sándor jó hírt nyomdájában nyomtatott, az irodalom több kiváló munkásával jött közelebbi érintkezésbe. Ott nyomatta Salamon Ferencz a «Budapest történetét», Csávoszky az «Egyetértést», Kovács Albert és Farkas József a «Keresztény Család»-ot, Emilia a «Családi kört», Vulcanu a «Familia» című román szépirodalmi lapot, Nagy Iván és Véghelyi a Zichy-Codex-et. Közök Hornig, megnyerő modorával, felvilágosult szellemével, közkedveltségben s rokonszenves tiszteletben állott.

Egyetemi tanárságának s a szerkesztői munkásságának 1878-ban esztergomi kanonokká ki nevezetése vetett véget. Simor primás, kinek Hornig mindig kedvelte volt, érseki irodája vezetésére rendelte őt, s e minőségben négy évet töltött, mikor Hidassi osztálytanácsos a szombathelyi püspöki székre lépvén, helyére Hornigot hívatott meg a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba a katholikusk egyházi ügyek előadására, osztálytanácsosi minőségben, 1882 végén. A kath. ügyek előadói, Lipovniczkytól kezdve Hidassig, mindig közszeretben és tiszteletben álltak a miniszteriumban, de egyikök sem vitta ezt ki teljesebben mint Hornig, szeretetreméltó modorával, nyújas komolyságával, türelmességével, kollegialitásával s mindig kész munkakedvével. Bizalmasa a miniszternek s az ország főpapjának egyaránt, közvetítő volt az olykor differenciákban; buzgó és hű munkás az állami és egyházi érdekek kiegyenlítésében. Népszerűségén kívül a magasabb kitüntetések sem hiányoztak. Mintegy jóslatosnak tűnik fel most, hogy éppen a veszprémi egyházmegyéhez tartozó babolcai címzetes apátságot kapta először, már 1882-ben, a miniszteriumba belépése után mindjárt; nem sokkal rá scardonai címzetes (választott) püspök lett, 1883-ban. 1884-ben pedig a miniszteri tanácsosi címet és jelleget kapta, holott hivatali elődei, Lipovniczky és Szabó Imrén kívül, csak osztálytanácsosok voltak. Ő azok közé az emberek közé tartozik, a kiktől soha senki sem irigylet semmi kitüntetését, tudván, hogy érdemes arra s szerényen és hivalkodás nélkül viseli a mire megszolgált.

Ez állásról lép most a veszprémi püspöki székre. Ott nem könnyű feladatok várnak rá — de ha valaki, ő képes lesz azoknak megfelelni. Első: a Ranolder és Kovács elődei alatt a dús javadalmu püspökségnek mélyen megrendült anyagi egyensúlyát helyreállítani. Erre Hornig, a kiben nagyzás és pompaszereget, udvartartási és pazarlási hajlam nincs, de annál több mérséklet és bölcs eszély: kiválóan alkalmas ember. Másik: a három vármegyére (Veszprém, Somogy, Tolna) kiterjedő püspöki megyében a politikai hatóságokkal és a másfelekezeti egyházakkal békében élés; erre ő, a keresztényi szeretet és türelem, a méltányosság és felvilágosultság embere, ép oly alkalmas lesz, mint az elsőre. Fődolga pedig, hogy saját egyházmegyéjének, egyházainak, papjainak, iskoláinak, buzgó és apostoli szellemű főpapja, mindenek fölött magyar és keresztény legyen! S ezt várja tőle az egyház és a haza, a nép és a korona. S ő a várakozásnak minden irányban meg fog felelni. Múltja kezeskedik jövőjéért. Csak adjon Isten neki, — a ki még nincs 48 éves, erőt, egészségget, hosszú életet s viselje szép és nehéz hivatalt sok ideig — ad multos annos! — e szokásos jó kívánsággal üdvözlöjünk b. Hornig Károlyt a veszprémi püspöki székre léptekor!

— a —

MAGYAR JOLÁNKA ÁLMA.

(Részlet az akadémiai Nádasdy-pályázaton méltánlylással említett «Kínzsi» című költői beszélyből.)

Elaludt. Most fogta a varázsló álom:
Hó-lelkét himbálva rózsás, habos ágyon,
Gyöngén fölemelte könnyű szekere
S vívő birodalma messze vidékére.

Vitte föl magasra, a levegő-égre,
Király-sas nemjárta kéklő messziségre;
Elhagyják a szirtek meredő csoportját,
Melyek a villámos fellegetek hordják.
Majd a sulnyéklü fényes úrban uszva,
Látják: a zivatar miként töriz-zuzza
Villámmal szilánkká a tölgyet alattok,
S kezétől a hegyek érc-oldala csattog.

Majd napos síkságon repül által vele,
Király-sas nélküli tengerrel van tele;
Hullámos tengerrel: fényes délibábból,
Benne ember, állat mintegy vízet lából.
Fölötte ha madár megy ilyenkor szállva,
Ugy tetszik, mintha a habokban uszkálna;
S a távoli néző, ha gyermek jár ottan,
Azt véli: óriás lépdel a habokban.

Innen árnyas erdő hús öléhez érnek,
Hol bujdosik ágya a csacsogó érnék,
Melynek tiszta tükre, fodros, ezüst habja
Ezer parti virág képmását ringatja.
Beljebb, az erdőnek mélyebb árnya ölén,
Ott delel a hűsön a bős bika-bövény.
Ott a futós szarvas bokros agancsokkal;
Ott vaczkol az emse siró malacokkal.

Értének végtére kies, tisztás gyepre,
S találtak ott vidám, vadászó seregbe,
Jolán apja volt ott, s a királyi fenség,
Körültöttük délceleg, daliás leventék.
S megzendül a kürtészó, tárogató hangja,
Elkapja a visszhang, meg odább rikkantja.
Csendül tova gyorsan, hullámmik a zengzet
És fölveri álmát az erdei csendnek.

Elálltak a hajtók, az urak is rendre,
Vigyázza erősen nesz nélküli csendre.
A lélekzetet is veszik csak nagy ritkán,
Minden piczi zörgést vadának gyanítván.
Apjától nem messze Jolán is elállta,
Hordván édes terhét tejszín paripája.
Baljában az íj van, jobbajában a kopja,
A közelgő vadra hogy azonnal dobja.

S im, zörren a sürről és visszahökkenve,
Királyi vadkan áll vele szemtől szembe.
Majd készítve magát a hálai harcra:
Lábával a földet mérgesen dagasztja.

Két szemé fehérje vérbe van fordulva,
Lihégő szájjával a tajtékot turja,
S mint mikor a fejszés baltája oda vág:
Villogó agyarral szilánkolja a fát.

Megcsillan a harcuzvány Jolánka szemében,
S ugratva a vadtól féloldalas félen,
Eldobja a kopját amugy hevenyében
És mártja a vadnak jobb füle tövébe.
Perdülve repült el a suhogó dárdá,
A vad ordas börtét könnyeden átjárta
És a célzott helyet elevenig furva,
Nyomába piros vér patakja csordúla.

Felordit az állat égő fájdalomban;
Iszonyu szökéssel a lovashoz robban,
S vérhabos agyarrát legmélyeig vágja
Hószin paripája aczélós inába.
Meghorokan a szép ló, indulni szabódik;
Testén minden izom összébbre húzódik;
Láng lesz a levegő tágult orlyukába,
Majd vesztet futásra iramodik lába.

S megy, mint nyári vihar vijjogó szélvészre,
Sem árkot, sem bokrot, sem utat nem nézve;
Bokor van előtte — megrebbentti árnya,
Cserje, tüske surja — készíti futásra.

Megy, mint téli éjnek zord szele, viharja,
Gyöngé kézzel a lány mind hasztalan tartja.
Ág verdesi arczát, tüske tépi fátylát,
Irigy galy kapkodja libegő ruháját.

BALOG ISTVÁN.

MEGNÉZTE...

Elbeszélés.

Írta: Gonda Dezső.

Azt önök nem tudják, hogy az öreg Enyedi Gáspár fia, a Zoltán, hazajött?! Az a halovány képű, magas fiatal ember, a ki Pesten tanult és ott olyan nagy-nagy úri házakba járt, mintha valami herczegnek lett volna a fia. Dehogy, dehogy volt pedig az. Mert az öreg Enyedi Gáspárnak nem állt tornyos palotája a Tiszamelléken, Inokán, — hanem inkább, a milyen szál ember volt az öreg — az Enyediék mind olyan sugár termetűek, az öreg meg éppen fel fejjel nagyobb a fiúnál — a milyen szál ember volt, mondom, ugyancsak le kellett hajolnia, ha belépett a naptól, széltől megvetemedett pitvarjón, hogy bele ne csapja a fejét az alacsony szemöldökfába.

Hanem a hogy éppen most belép rajta, még se veri bele fejét. Nagyon legörnyedt a jó öreg.

Milyen jó, mikor az ember abba se fárad, hogy minduntalan hajlongjon, hanem a bú lefogja a derekát, s úgy fogja, mintha sohase nézte volna az Isten egét, hanem örökre a földön keresne valamit, — a mit még se lát meg, talán azért, hogy a szeme most is, mindig is homályos a könyvtől.

Egy szóval: az öreg Enyedi nem ütözködik most fővel az ajtójába. Pedig, ki tudja, talán jól is esnek az egyszer, ha megessen rajta; legalább úgy elkábullhatna az ütéstől, nem tudna egy darabig semmit se magáról, se másról...

Csak bemegy az öreg.
Mikor a belső szoba ajtaját lassan beteszi maga után, megáll, mintha idegenbe tévedt volna.

Nem esoda, hogy nem ismer a maga szobájára, mikor a teljes napvilágról jön be, idebenn meg olyan sötét van.

Az öreg Enyediné minnek borítja be mind a két ablakot nagy kendővel?!

Eresszék be a világosságot. Mikor a szegény ember egyetlen kincse a fényes napvilág. Ez a

finom aranypor, mit a levegő hord. Hanem ezzel aztán pazarul is bánik. Az egész szobát elárasztatja vele, befogatja vele azt a pár inaroskadt székét, a hasadt asztalt, almáriomot. Még a meszeltes falára is arany karikákat rajzoltat vele, a minél szebben semmiféle festő azt be nem írta olyan olcsó áron.

No, az öreg Enyedi szemének már most, ehhez a derengő világhoz is hozzá kell szoknia. Meg is szokja lassan-lassan, akkor aztán látja, hogy a szoba tulsó sarkában áll a felesége és csöndre inti.

A felesége is olyan öreg mint ő, olyan szálasnak is tetszik, mint az ura. Eleinte azt hiszi az ember, hogy arra a pléhes mosdótátra hajlik úgy le, a mit az alacsony szapuló-székre állított, hogy valami vásznat csavargasson a vízében. De mikor az ura jöttén bánatos arczát megemeli, s néhány lépést tesz az ajtó felé, akkor látszik meg, hogy ő is úgy belehajlott abba a nagy teherbe, a minnek a szivben van a nehezéke... Alacsony emberen alig hogy észrevenni, ha valamibe úgy belehajlik; a magas ember megörnyedten szomorú látvány.

Hát még az olyan pár szál ember, mint az öreg Enyedi meg a felesége, a kit még az öreg is hiába próbált hajtogatni.

Milyen szép is volt azt látni, mikor ez a két ember vasárnapon a templomba együtt elindult. Mintha csak az a két sudar jegyene a házuk előtt kelt volna ki a tövéből, hogy elinduljon a nagy utcán végig az inokai istenházába...

Hanem az végig volt, annak már három hete; azóta egy nagy vihar az egyik jegenyét is kicsavarta tövéből.

Csunya idő is járt akkor, az nap, hogy Zoltán fiok haza jött. Akkor haza hozta a szive, s most innen is el akarja vinni máshová, a mi még messzebb esik, mint Pestől Inoka...

Az öreg asszony jól kifacsarta a pléhes tábla azt a vásznat s megindult vele az ágy felé, mely ott áll jobb kézre az ajtó felől. Utközben is lengeti még a vászonkendőt, hogy hideget tartson.

Az ágy bontva van.

Szomorú az, mikor szegény ember házában napközben lebontják az ágyat. Azt jelenti, hogy beteg van a háznál. Mert a szegény ember éjjel alszik, nappal dolgozik: éjjel nem ér rá döszölni, nappal nem ér rá heverni, mint az urak.

Hát az a nappali vetett ágy csak beteget jelent, — többet: nehez beteget.

Kivált a melyik úgy áll bontottan három hosszú hete, mióta Zoltánt haza hozta a szive.

Zoltán fekszik abban az ágyban. Az öreg Enyediék egyetlen fia, szemefénye a kit Pesten tanított az öreg, hogy külföld ember váljék belőle az apjánál. A kinek a nagy eszét Pesten is megcsodálták... Azt persze az öreg Enyedi nem is sejtette, hogy az ilyen nagy észszel, tanári diplomával éhen is lehet veszni Pesten. Mikor az emberek rosszabbak a mézárónál és egy lat csodálat mellé száz font száraz csontot adnak nyomtatékul!... A Zoltán is ezeken a száraz csontokon ragódott Pesten. Vagy a mi még a csontnál is keményebb kenyér: a nevelőkódés, ez jutott Zoltánnak is osztályrészül.

Ezért járt hát ő azokba a nagyúri házakba mintha valami herczeg fia lett volna. Tanította a nehez feji fiatal urakat és azokat a csintalan beczégetett úri kisasszonyokat. A nehez feji fiatal urakat csak hagyján! hadd tanitgatta volna kinos keservevel, — csak a nagyúri babákat ne bízta volna a gondjára! Vagy ha már azokat is, csak azt az egyet ne láthatta volna meg soha, a ki fekete fejcskéjét rémeltte a vaskos könyvből és azzal a nagy okos szemével arczán fedelkezett, mikor éppen a Nouvelle Heloise-ról beszélt neki, vagy Werther keserveit magyarázgatta a német irodalomból...

Ne engedjétek meg soha, hogy egy halovány képű fiatal ember üljön oda szemtől szembe, nap-nap után, órahosszat egy fiatal leányval, a kiből minden csupa sejtelen; csupa rejtelem, de már sarjadozó érzes; a ki mint virág, bimbóját veti már, s nem kérdi, honnan jön a sugár, mely érleli; a ki még a fűvő szel csökjától is édesen összeborzong és nem tudja, miért? — A kinek lelken még ott gomolyog a gyermekkor rejtelmes köde, de ez a köd kavargó, szakadozik s várja a hajnalt, melytől továtünjön.

És e ködből először egy halovány képű fiatal ember válik ki, a ki odaül mellé, magyaráz Saint-Preuxról és Wertherről, és sápadt arczán, homlokán kigyúl a szellem tüze, kicsillog a szemében, átrezeg a hangján... Ilyen volt Zoltán, mikor Fehérberki Malvinnak magyarázgatott. Ilyen, ilyen.

Csak hogy az a vér, a mely arczát piritotta ilyenkor, azóta mind leszaladt a szivére, s az arca már most annál sápadtabb lett utána.

Ha nem fájna annyira az öreg Enyediné szive, mikor a nedves-hideg kendővel oda hajlik a fia ágya fölé, hogy lassan megmondja: Ébren vagy lelkem fiam? hozom a borogatást, jót tesz arra a fájó sebedre... — akkor eszébe jutna, hogy ebbe a sápadt szép arczba, a mit az apró-virágos párna egészen körülfog, nem csoda, hogy a a méltóságos tanácsos ur Malvin leánya is bele szeretett — legalább egy darabig.

Hanem olyan az anya: mindig előbb azt látja meg a fia arczán, hogy sápadt, hogy beteg — s nem azt, hogy milyen veszedelmes az asszonyokra nézve!...

— Alszol édes fiam?

Zoltán felvetette a szemét s hogy az édes anyját meglátta, mosolygni is megpróbált. Mintha azzal megcsalhatná akár a fájdalmát, akár az édes anyját, hogy ő most mosolyog!

— Talán már nem is kell az a hideg vizes kendő, édes anyám! A sebem nem saját többé, hogy az orvos urak kivették a golyót belőle... Igazán nem fáj!

... Lám az ember még ilyen nagy beteg is nem restel hazudni azok előtt a kiket nagyon szeret, azokért, a kiket igen szeret!...

Zoltán, hogy megmutassa, mennyire nem fáj már semmije, megpróbált felülni. Hanem a közben göresösen odaszorította a kezét a baloldallához, a szive táján, hogy annak a sajgását csitítsa. Mire felült, az arca kétszerte sápadtabb volt, mint előbb. De az öreg Enyediné nem tudta megcsalni. Kérő szóval az csak rávette a fiát, ezt az egy borogatást hadd tegye fel még a mellére, jó az mindenféléről!... Azután rá is tette azzal a reszkető két kezével, olyan ügyesen, olyan vigyázva, a mint azt csak nő tudja oly csodálatosképen, — s kétszerte az édes anya. Férfi — még ha orvos is — nagyon ügyetlen az ilyesféleben!... Nincsen párja a nőnek az ápolásban; az igaz, hogy sok van olyan, a ki meg mintok lesz nagy beteggé...

Zoltán azonban közölkentett a szobában az édes apja után. Az öreg még ott állt azon helyben, a hogy belépett s nézte szóátalanul a fiát, a feleségét.

Zoltán mosolyogva intett neki s mikor újra visszafeküdhett a virágos párnára, szeliden megcsodálta:

— Apám?

Az öreg nem felel, csak odalép az ágya mellé.

— Be jó hogy megjött, apám! vártam.

— Az orvosnál jártam, Zoltán.

— Mit mondott?...

Enyedi Gáspárnak elfogódott a hangja, pedig úgy szeretne valamit vizsgálatot mondani a fiának, meg a feleségének ott az oldala mellett.

Zoltán be se várta a feleletet; hirtelen mást kérdezett:

— Úgy-e három hete ma annak, hogy ez a dolog megesett?!

— Annyi, fiam.

— Akkor hát ma van a napja...

Szóval se mondott többet, befordult volna a fal felé, mintha aludni akarna, hanem a mint a szemét behunyja, hogy a könnye csillogását rejtse vele, az lesz az árulója. Az összecukódó szempillák gömbölyű cseppben szoritották ki a könnyet szeméből.

Annak a látásra aztán az öregek szeme is haramatos lett.

Tudják ők azt, hogy minek a napja...

Fehérberki Malvinnak, a méltóságos tanácsos úr leányának van ma Pesten fényes esküvője valami nagy úrral.

Az se baj, hogy Malvin egy ideig Zoltán sápadt arcába volt szerelmes, kijózanodott kellő időre, épen jókor, hogy a székekről a nagy úrral először kihirdethessék — ma három hete. Hisz ez olyan természetes, olyan mindennapos. Hanem az afféle sápadt arcú nevelő urak sentimentális természetiek. Az ilyenek nem elég az a kerek kis összeg, a mit kárpótlásul kap azért, hogy a kisasszonynak — bocsánat — ő nagyságának olyan jól el tudta magyarázni Saint-Preux és Werthert; az nem fogad el többet abból a pénzből, mint a miért meg szolgált, s mikor eljött volt tanítványa, ő nagyságának eljegyző kihirdetéséről, vesz azon a pénzen magának egy jó barátot, a ki majd megsza badítja a kinszenvedéstől, reá szoritja arra a sajtó szívre és azt hiszi, hogy a jó barát meg fogja szüntetni annak a sajtóját. De a jó barát — a fegyver — csak megmarja, mint a jó barátok, nem öli meg. S Zoltánt nehéz sebbel úgy vitték le Pestről Inokára, mert ott akart meghalni a szüleinél.

De mikor az ember meghalni se tud, ha nagyon akar...

Három hosszú hete mind ennek. Azóta odafönn elkészültek a fényes esküvőre. Hát ideleln?...

Kis vártatva Zoltán újra megszólalt:

— Édes atyám, adja ki az úti táskából azt a kis leköttöt csomót, a mi ott fekszik a legtetéjén... Aztán adjon ide tentát, tollat; hadd irok valamit annak a csomónak a tetejébe.

Enyedi Gáspár letérdelt a láda elé, kivett egy gondosan összekötött csomót, a miben nem tudta elgondolni, mi lehet? A levelek voltak abban egybekötve, a miket Zoltán kapott Malvinnától...

Odavitte a fiának. Az öreg Enyediné pedig a kalamárist vette le a mestergerendáról. Oda volt akasztva nyakánál fogva egy szál kötéllel. A kezébe fogta, hogy a fia márthasson majd belőle.

A tentás üveg nem volt se poros, se pókhálós.

Az öregektől ugyan az lehetett volna, ők régen nem irtak vele; hanem az öreg Heller doktor, az jár ide, az írja belőle azokat a mindenféle színű orvosságokat, a melyeknek, az Isten a megmondhatója, mi lesz a hasznuk?!

Hanem most csakugyan le kellett venni Enyedinének a nagy kendőket, melyeket az ablakok borított, hogy beereszse az édes világosságot; a Zoltán nem lát írni a sötétben.

... A fény beröppent, mintha apró aranymehetek szállanának be sűrű rajban az ablakon, tódulva.

A fényvel jött be a hang is. Künn a faluban a harang kezdett el zúgni, annak a hangja. Va-

írja, apám, hogy el tudják olvasni; apámnak szép kerek betűs az írása... Édes anyám tartsa oda a tentás üveget.

Mikor megtették, a mit kívánt, akkor szót-szóra, betűt betű után szépen tollba mondta az öreg Enyediné: «Fehérberki Malvin ő nagyságának Budapesten, Andrásy-út 200. szám.»

Az öreg hűsösen kanyarította a verébféjű betűt, egyiket a másik után.

A mi nem ment reszketés nélkül.

Mikor azután annak az úri asszonynak, a kiért a fiát ez a nagy keserűség érte, a lánykori neve lassan kikerült a tolla alól, akkor túlóntott a szívére a bűbánát:

— Ládd, te gonosz, szívtelen asszony!

Zoltán szelíden dorgálta:

— Ne bántsa, édes apám; nem hibája annak, ha olyan a természete!... Irja csak tovább: Ő nagyságának...

Az öregek valahogy csak ment az írás, míg a 200-ast nem kellett leírnia. Hanem itt megállt. Ránézett a fiára, hogy jól hallotta-e: 200? — Hát egy úton magán van ott 200 ház, annyi mint Inokán összevéve?.. Talán hogy azt a második nullát el kellene hagyni?!

De csak azt mondta neki Zoltán:

— Irja, édes apám, írja: 200.

No, megirta hozzá a második nullát is, hanem akkor is még kisebbre kanyarította az elsőnél, — nem merte épen akkorára keríteni. Hát ha csak ki kell még azt vakarni onnan?!

Lett azután: Andrásy-út 200. szám...

Mikor az is megvolt, Zoltán szépen elmondta az apjának, anyjának, hogy adják fel majd azt a csomót a postára, hogy hiba ne essék a dologban, hogy senki másnak a kezébe ne kerüljön, mert senki másra nem tartozik már most, csak arra az asszonynak.

A két öreg figyelt rá, hogy szót el ne szalaszson abból, a mit Zoltán

mond. Csak azt nem értette az öreg Enyediné, miért mondja Zoltán: várjanak mégis vele egy darabig, majd megtudják ők maguktól, mikor van itt annak az ideje, hogy a csomót postára tegyék? De megnyugodott benne.

Mikor elmagyarázta Zoltán, visszafeküdt az apró-virágos párnára, elesődésedett. Enyediné odament a pléhes mosdótálhoz, hogy friss kendőt áztasson a fiának.

Az öreg Enyedi pedig a két kezére hajította fejét az asztalon és úgy nézte azt a csomót, azon azt a címet, míg egyszerre csak csupa könny lett a szeme, egy betű helyett kettőt látott azon át s a 200-as már 2000-esnek tetszett előtte... Hát ő mégis csak jobban értette a fia beszédét, hogy az volt most annak a végrendelete... Mi-

SZALONIKI: SZAUK SZULI DZSAMIA.

Fénykép után rajzolta Hány Gyula.

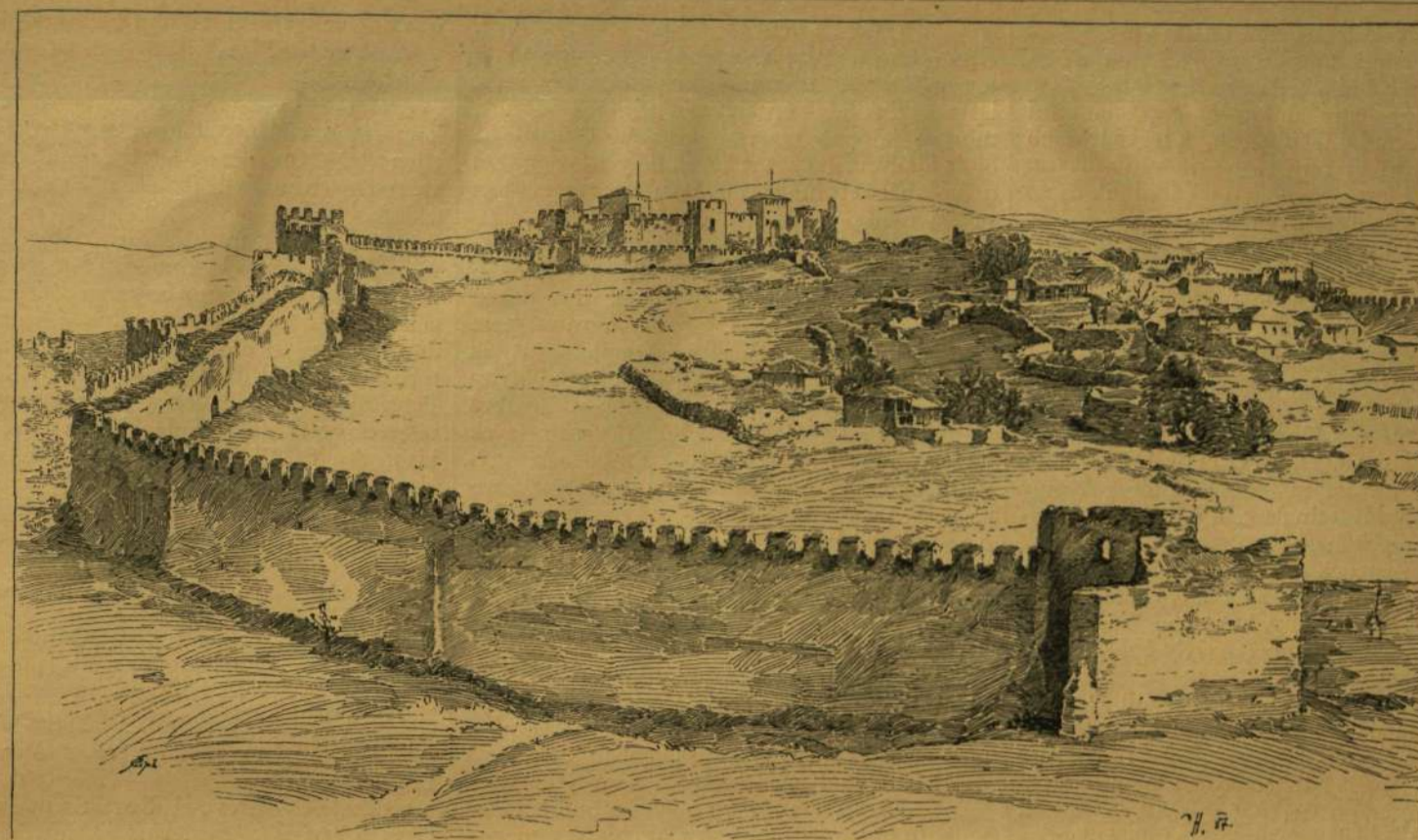
lakit esketnek a templomban... A fényre, a hangra a két öreg is kissé földerült. Az Isten beszélt hozzájuk a remény szavával. Nem lehet az, hogy az ő fiok meghaljon, most, mikor a tavaszi első verőfény odakünn a réten, a faluban, az egész világon mindent új életre ébreszt.

Csalóka tavaszi napsugár!

Zoltán írni készült. Hanem a mint azt a leveles csomagot megfogta, a fájdalom egyszerre végig sajgott a karján, belenyilalt a szívébe. Alig tudta a tollat tartani, érezte, hogy a keze dermed.

Csöndesen azt mondta az öregeknek:

— Mást gondoltam, apám... Üljön csak le ide az asztal mellé... Irja rá arra a csomóra, a mit mondok. Nem sokból áll az egész. Hanem úgy

SZALONIKI: AZ ERŐD ÉSZAKI RÉSZÉ.

Fénykép után rajzolta Hány Gyula.

kor az orvos is olyan szomorúat mondott neki, hogy az imént nála volt...

Zoltán elmélázott. Az aranyos porszemeket nézte, a mint ott táncoltak a betörő fénykévében, mintha izei-piezi arany tündérek lakodalmas táncot járnának a harangnak a szavára, a mely esküvőre szól a faluban. A csillogó porszemek mind az ablak felé igyekeztek, mintha azon át a templomba sietnének... Csalogatták a lelkét maguk után... A harangszó elhallgatott; a kis porszemek egymásután bujtak ki az ablakközön...

A ház előtt álló árva jegyene lehajtotta koronás fejét és halkán susogott. Az öreg Enyedi

még mindig ott ült az asztalnál, a két tenyerébe hajtva fejét és nézte a kettős betűs címet, azt a számot, a mely mindig egy-egy nullával hosszabbnak látszott, mikor egy könnye lecseppent az írott 200-as mellé... Enyedi Gáspárné a kendőt esavargatta. Pedig Zoltánnak igazán nem fáj már a sebe, hisz látod, hogy mosolyog — s most nem is hazudság a mosolygása!..... Feladhatjátok már azt a csomót a postára!...

(Vége követk.)

SZALONIKI.

A kelet mintha szakítani akarna eddigi tradícióival, mintha már előre érezné a nyugati szo-

kások hatását, ezuttal pontosan betartotta a kitűzött határnapot és május hó 19-én csakugyan megnyitotta a nemzetközi kereskedelemnek egy nagy fontosságú forgalmi útja, mely Közép-Európát Szalonikival összeköti. E vasut megnyitja ránk nézve már annál is nagyobb fontosságú, mert első fő állomása Budapest, s így a magyar kereskedelem és ipar a legtermészetesebb módon vonatik be a közvetlen keleti forgalomba. Kétségkívül nagy esemény ez, és eléggé sajnálatos, hogy bár ennek bekövetkezését régen előre láthattuk, jóformán készületlenül találta iparos és kereskedői köreinket. Pedig ama fogadtatás után ítélve, melyben a megnyitó vonat a Balkán-félsziget egész területén részesült, azt lehet következtetni, hogy kultur-munkára, gazdasági működésre szívesen látnak bennünket ott.

SZALONIKI: SZENT DEMETER DZSAMIA.

Fénykép után rajzolta Hány Gyula.

az Ole Kamp sorsjegyén, miután drága árt fizetett érte.

— Nem! Senkinek se kellett többé.
— Nem csoda! Hanzen Hulda kezei közt a sorsjegy jó volt.

— Minden bizonynyal! Ellenben Sandgoist kezei közt többé semmi sem ér.

— Így van jól! Bárcsak a nyakán maradna és elvesztené a tizenötezer márkát, a melyet érte fizetett.

— De hátha ez a gazember megveri a főnyereményt?...

— Ó!... No még csak az kellene!

— Ez aztán valódi igazságtalanság volna a sorstól. Hanem annyit mondhatok, hogy a sors-huzásra ugyan el ne jöjjen!

— De ne ám! mert póru járhatna.

Ebből állt a Sandgoistra vonatkozó vélemények foglalatja. Tudjuk egyébiránt, hogy akár óvatosságból, akár valamely más okból, nem szándékozott jelen lenni a sorshuzáson, miután azelőtt huszonnégy órával még Drammenben volt.

Hulda nagyon meg volt illetődve. Joel a huga karját reszketni érzé és gyorsan elvezette őt onnét, nem akarván többet hallani, mintha attól félt volna, hogy a nép közt található ismeretlen barátaiak megismerhetnék őket.

Talán azt remélték, hogy Hog Sylviusal találkozni fognak a városban. Csalatkozott. De néhány véletlenül felkapott szóból megértették, hogy a közönség már tudomással bír a tanár visszakereszéséről. Reggel óta látták őt nagyon sebesen járni, mint olyan ember szokott, a kinek nincs ideje kérdező, se felelni, majd a kikötőnél, majd a tengerészeti hivatal körül látták.

Joel kétségkívül megtudakolhatta volna akárhányszor, hol lakik Hog Sylvius. Mindenki sietett volna őt odavezetni. De nem tette, nehogy szerénytelenség látszassék és miután abban állapotok meg, hogy a fogadóban fognak találkozni, jobbnak látta magát elhagyni tartani.

Fél tizenegy óra tájban Hulda arra kérte Joelt, hogy térjenek vissza a lakásukra. Nagyon fáradságos érezte magát és a sűrű megjegyzések, a melyek nevével összefüggésben voltak, kinosan hatottak rá.

Visszatértek tehát a Viktória szállodába és Hulda azonnal felment a szobájába, ott akarván bevárni Hog Sylviusat.

Joel lenn maradt az olvasó teremben és gépiesen lapozgatta a krisztianiai hírlapokat.

Egyszerre az arca elszápadt, a szemei elhomályosultak s a hírlap kiesett a kezéből.

A *«Morgen Blad»* egyik számában a tengerészeti hírek közt a következő táviratot olvasta, a mely Newfoundlandból volt keltező:

«A *Telegraph* című aviso-hajó megérkezvén a *Viken* elmerülésének vélt színhelyére, semmi nyomát se találta a hajónak. A grönlandi partokon eszközölt nyomozásai se vezettek eredményre. Ennélfogva bizonyosnak kell tartani, hogy a legénységből senki sem élte túl a katasztrófát.»

(Folyt. köv.)

A NŐK ELSŐ NEMZETKÖZI KONGRESSZUSA.

A magyar lapok legnagyobb része meg sem emlékezett arról az érdekes kongresszusról, mely a múlt husvétünnep alatt tartott Washingtonban annak az emlékére, hogy Mrs. Stanton, a nőemancipáció világhírű bajnoka, épen negyven évvel ezelőtt szólalt fel először a nők szavazati joga érdekében.

A kongresszus a nagyszerű Albaugh operaházban tartott meg óriási közönség jelenlétében, mely közt csaknem minden nemzet és minden faj képviselve volt. A karzatok, sőt a folyosók is folyvást zsúfolva voltak hallgatókkal. A kiválóbb tagok és küldöttek a színpadon foglaltak helyet, melyet zászlókkal s más díszítésekkel fényes szalonná alakítottak át. A legtöbb szereplő hölgy fekete ruhát viselt; de különben mindenféle öltözék képviselve volt ott. Óriási virágcsoport közelében ott ült kiváló helyen a már 72 éves, de különben eléggé erőteljes és természetes Mrs. Stanton, kit hívei lelkesülten a világ legjelesebb nőjének tartanak s kiről ismeretes

dolog, hogy habár tömérdek gyűlésen vett részt, nagy tanulmányai közben (hiszen a latin és görög nyelvet is érti!) nemcsak háztartását vezeti kitünően, de hét gyermekét is gondosan nevelte, hogy kiskorukban még a gyűlések napján is maga fűrosztotta és öltöztette őket. Különben Stanton asszony jó módban él és férje előkelő ügyvéd, ki a rabszolgaság megszüntetése körül nagy érdemeket szerzett.

A gyűlés tagjai társadalmilag és felekezetiileg a legkülönbözőbb elemekből állottak. A legtöbbben, mint ez az angol-szász faj domináló helyzeténél fogva természetesen is, vallásos jelleget szerettek adni a mozgalomnak; de voltak materialisták és szociáldemokraták is nagy számmal. Az elnöki tisztet Anthony Susanne vitte, Mrs. Stanton régi lú bajtársa. Sovány, de nemes arcu s puritán, egyszerű öltözött nő ez, kiváló tanítónő és kitünő szónok. Egyik kiváló alakja volt a gyűlésnek Pundita Ramabai, egy fejedelmi vérből származó indiai tudós, ki már régóta küzd a hazájabeli nők szomorú sorsának megváltoztatása érdekében. Nevezetes alak volt Barton Klára, a veres-kereszt-egyesület egyik vezére, kinek egyszerű fekete ruháját tömérdek rendjel borította, melyeket a német-francia háborúban,

EGYSZERRE ARCZA ELSÁPÁDT.
EGY SORSJEGY.

a michigani erdőegésznél, a Mississippi áradásánál s más alkalmakkor kifejtett, valóban bámulatosan nagyszabású és sikeres emberbaráti működésért kapott. Willard E. Francziska, a mértékletességi eszme híres apostola, továbbá három lelkesi hivatalviselő nő is nagy tiszteletnek örvendek. Ezek egyike, Shaw Anna, ki még aránylag fiatal s igen csinos egyszerű fekete se-lyem öltözetet visel, virág-vasárnapján tartott egyházi szónoklatával, melyben a jövő kor béke-műveiről beszélt, valóságos eseményt idézett elő, ugy hogy beszédét minden nevezetesebb amerikai lap egész terjedelmében közölte, habár ugyanabban az órában egyszerre még 8 nő prédikált Washington különböző templomaiban.

A nagygyűlést ének és ima nyitotta meg. Az elnök szavai után Mrs. Stanton szólt lelkesítőleg s aztán különböző nemzetek képviselői mondták el üdvözlő szavukat, melyek közt Gripenburg bárónő Finnországból és Groth Magelsson Norvégiából, Verogue hercegnő Kréta szigetéről nagy tetszést arattak. Ott nyilvános ülésen s öt esti konferencián tárgyaltak az egyes kérdéseket. A tanácskozási tárgyak voltak: a szegény-ügy, kórházak, mértékletesség, indiánok munkája, női képzés, női ipar, erkölcsi helyzet s a nők politikai jogai. Minden tárgyról a világ összes nemzetére kiterjedő adatokat gyűjtöttek össze s

a továbbfejlesztés munkáját is megbeszélték. Végül egy 15 tagból álló nemzetközi női tanácsot alakítottak Willard Francziska elnöklése alatt, melynek czélja volna fokozatosan kiközösíteni, hogy a tudományok művelésére, theologiai, jogi, orvosi s más pályákra előkészítő iskolák a nők számára is teljesen szabadon tén-teszenek s a nőknek az ipar minden ágában térnyitassék; továbbá kieszakolandó, hogy a nők minden hivatali téren egyenlő munkáért egyenlő bért nyerjenek a férfakkal s hogy a nők és férfakkal szemben egyenlő erkölcsi mértéket alkalmazzon a társadalom.

Az ideális mozgalommal mindenestre dícséretreméltó az, hogy a kongresszuson túlzások alig fordultak elő s kevesebb volt a panasza a férfiak ellen, mint a komoly törekvés, magukat a nőket nevelni és emelni.

EGYVELEG.

* Oriási régi kutak fedeztek fel a velencei szent Márk-tér közepén. Minden jel azt mutatja, hogy ez a kut a 15-ik században romlott el s akkor a Lido partjáról hozott homokkal tömték be.

* Az Eiffel-torony Párisban már a tervezett magasság egy harmadát túlhaladta s a július 14-iki nagy nemzeti ünnepen az eddig elért magasságból tűzijátékot is fognak rendezni.

* Fogadott látogatók. Az amerikai nagy városokban már több csinos, ügyes s elegáns modoru nő foglalkozik azaz, hogy fizetésért gazdag urnok helyett udvariassági látogatókat tegyen. Az ily nők regelenként mag-látogtatva klienseiket, átveszik tőlük a névsort a szükséges utasításokkal s aztán korin körutat tesznek, hogy meghívókat kézbesítsenek, üdvözlő vagy részvénytárgyatokat átadjanak, stb.

* A bolények, az Egyesült-Államok prairiejének a híres állatai, pár év óta már teljesen kipusztultnak látszóttak. Közélebb azonban Texas állam félreszó részében még mintegy száz darabból álló csordát találtak. Állami intézkedés folytán ezeket az állatokat ügyes vadászok most egy kijelölt területre hajtották, hol épen ugy fogják őket őrizni, mint a litvániai bolényeket.

* Hétszáz európai éneklő madarat szállítottatva Oregonba néhány német telepítvényes s rögtön megérkezésük után alkalmas helyen szabadon bocsátották őket. Reménylik, hogy ezek a madarak, köztük esalagányok, aranybegyek s mások, nem lesznek oly országos csapássá, mint a szintén Európából hozott vererek, melyek ma már Amerika egyes részeiben annyira elszaporodtak, hogy nagy költséggel irtó háborút folytatnak ellenük.

* A boycotting eljárásnak feltűnően durva módját alkalmazták Irlandban, Lixnau köz-ségben, egy szegény árvaleánnyal szemben, kinek egyedüli «búna» az volt, hogy atyja gyilkosait a törvényszéknek megnevezte. A bűnösök elítélése után Fitzmaurice Nora a legelső vasárnap templomba menván, az össze-gyülekezettek, bár már a mise folyt, tüntetések, sőt fenyegetőzések között mindannyian egy-szerre eltávoztak a templomból.

* Negyven éves hírlapiról jubileumát ülte meg közelebb Walter József, a prágai «Bohemia» főszerkesztője. A jubileumban fel-kizárólag ennél a lapnál töltötte.

* Ujságolvasás, mint keresetforrás. Bostonban a legelőkelőbb hűlgyek szövetségbe lépve, közös ujságolvasót tartanak. A megbízott nő köteles reg-gelenként minden számbavehető lapot figyelemmel elolvasni s bármely nevezetes társadalmi, politikai és irodalmi újdonságról az esetleg szükséges felvilá-gosításokat összeszerelni. Délután a szövetségben álló nők egy külön e célra bérelt csinos szalonban összegyűlnek, a hol az ujságolvasó nő előadást tart s a kérdésekre felvilágosítást ad, ugy, hogy minden hölgy képes lesz este vendégeivel a legalap-abb és legérdekesebb módon társalkodni. Az ujságolvasó-nak igen szép fizetése van, de nagy műveltséget és pontosságot is követelnek tőle.

* Vilmos német császár kardjait a berlini mu-zeumban helyezték el. Az öreg ur egész életében csak két kardot viselt, gyermekkorától 1810-től 1834-ig, s aztán egy másikat, melyet Miklós orosz cártól kapott emléklül. Az osztrák és francia had-járatokban kivívott győzelmek helyeivel e kardja mind bevésettek.

* Természetes hólapdákat nagy számmal alkot a vihar Dakota és Wyoming prairiejait s különö-sen a múlt télen tömérdek ily hólapdát lehetett látni, melyek folyvást gurulnak. A legtöbb — az iskolás fiúk lapdához hasonlóan — csak narancs-nagyságu, de voltak ágyugolyóhoz hasonlóak és sok-kal nagyobbak is.

FIUME KOSZORÚJA DEÁK FERENCZNEK.

Rövid idő múlva ismét egy fölemelő hazafias tüntetés színhelye lesz Budapest főváros. A «ma-gyar szent korona lesgzbb gyöngyének», Fi-uménak polgárai június hó 29-én tömegesen za-rándokolnak föl a magyar birodalom fővárosába, hogy *Deák Ferencz* mauzoleumában Fiume háladatosságának és hazafias érzületének jel-képe gyanánt elhelyezzék azt a vert ezüstből ké-szült műemléket, melynek rajza mai számunk-ban látható.

A készülő hazafias tüntetésnek politikai termé-szeti előzményei vannak s alapszabán tekintve a dol-got, a «nemzet bölcsének» sirhelyére helyezendő ezüst koszoru egy lappangó kel-lemetlen viszály kiegyenlí-tésének engesztelő jelvénye is. S már csak ezért is jól választották meg derék fiu-mei honfitársaink a helyet, a hová koszorújukat elhe-lyezték.

Hol is volna annak jobb helye, mint ama nagy em-ber sirja fölött, a ki oly bölcs mestere volt a politi-kaí viszályok kiegyenlítő-sének!

Az előzmények röviden és tárgyilagosan a követ-kezők.

Fiume város és kerü-lete, mely mindössze is alig foglal el több tért 19 négyszögkilométernél, 1868-ban hosszabb tárgya-lások után mint «corpus separatum» közvetlenül az anyaországhoz ismét visz-szacsatoltatott. A törvény azonban a város közigaz-gatási viszonyait akkor vég-leg nem rendezhette. Ez a rendezés későbbi időre tar-tatot fónn s az 1868. XXX. t. cz. 66. szakasza szerint Magyarország, Hor-vátország és Fiume közös megegyezésével volt vég-rehajtandó, a mi azonban mind a mai napig nem sikerült.

Igy került Fiume köz-igazgatása provizoriumba, mely ugy a városi közigaz-gatás, mint az egyház és iskola terén számos bi-zonytalanságnak és surló-dásnak lett kuforrásává.

A fumei municipium-ban mindazáltal a haza-fias olasz elem, Fiume lakosságának művelt többsége, szívósan ragaszkodott mindig az anya-országához és a magyar lobogóhoz. Egyszermind azonban saját nyelvéhez és különös municipális jogaihoz is, a melyekre a turbulens elemek és nem-zetiségi izgatók fékentartása végett ezen exponált tengeremléki ponton ma is nagy szüksége van.

Az egységet ily kényes helyzetben termé-szetesen bajos mindig mozdulatlanul megtar-tani. Egyes töredékek a municipium számára sokszor szinte parlamenti jogokat követeltek. Az államhatalommal ismételve kisebb-nagyobb el-lentétek állottak elő. A kik az ily ellentéteket elmérgesítették, szintén nem hiányoztak.

FIUME KOSZORÚJA DEÁK SIRJÁRA.

Fénykép után.

nánt alkalmazandó, a város egy részét átszelő vasut segélyével akarta összeköttetésbe hozni a vasuti állomással. (Azóta ez meg is történt.)

Akkor azonban Fiumében az volt a túlnyomó nézet, hogy a várost az átszelő rövid vasutvonallal eltorzítja s hogy ezzel is a kormány Fiume mu-nicipális jogait sértette volna meg.

Ily előzmények után, izgatott hangulat mellett került a tanács elé *Deák Ferencz szobrának* le-leplezési ügye is 1887. szept. 27-én. A mu-nicipium küldöttséget akart menesztetni a szobor le-leplezéséhez; de miután Ciotta János podestá beteg volt s a tiz kisorsolt küldött, jobbára az idő rövidsége miatt nem utazhatott s maga az

indítványozó Adamich is megbetegedett: Fiume nem volt képviselve Deák Ferencz szobrának leleplezésénél.

Ez nagyon feltűnt mindenütt. Némely magyar lapok hevesen kikeltek Fiume «háladatlansága és hazafiatlansága» ellen. Többen úgy tüntették föl a dolgot, hogy az anyaország és Fiume között teljes szakadás állott be.

A nyilvános vita hangja azonban csakhamar előidézte az örvendetes visszahatást. Fiumében maga a *hazafias polgárság* mozdult meg s *Poschich* András előkelő bírtokos összehívására

már 1887. okt. 9-én népes és lelkes népgyűlés folyt le a fumei Deák-szálló nagyteremében, mely elnö-kül Poschichot, alelnökül dr. Gelletich Miklóst, jegy-zőül De Thian A. és Flet-zer F., pénztárnokul pedig Slabus A. köztiszteletben álló fumei polgárokat vá-lasztotta meg.

Ezen hazafias és lelkes gyűlés egymaga is elég tiltakozás volt a fumeiekre halmozott vádak ellen. Még inkább az volt azonban ama szép kiáltvány, mely okt. 12-én a gyűlés megha-gyásából Fiume polgárai-hoz lón intézve s mely a népet magát hívta fel, hogy Deák Ferencznek, Fiume barátjának, védel-mezőjének és folszabadi-tójának sirjára nemes ércz-ből koszorút adjon, vagyis, hogy egy ilyenre ada-kozzék.

E tényre, — mint azt a felhívás maga is mondja, — Fiume város lakossága törhetetlen politikai hűsége-nek akar kifejezést adni s a lakosság hazaszeretét hívja föl az elkövetett hiba fényes jóvátételére.

Az adakozás már a nép-gyűlésen megindult, a hol néhány pillanat alatt 1010 forint jött össze a polgárok adományából. A gazdag patricziustól és hajóbirtok-tól le egészen a pachi-nóig és szegény halászig, mindenki elhozta a maga jutalékát s a gyűjtőbizott-ság csakhamar ezekkel rendelkezett.

A télen át két fumei szobrász készítette el a mintát, melynek mását ké-pünk tünteti föl. A sas Fiume város czimereből van véve. Testét ezüst baberkoszorú környezi, melyről két szalag lóg alá a következő olasz folirattal:

«A F. DEÁK — FIUME.»

A vert ezüstből most készülő műemlék fehér márványpedesztálon fog nyugodni, melynek közepét Fiume faragott czimere ékíti. Egyfeju sas, egyik lábával egy feldöntött urnán állva, mely a tengerbe ömlő Fiumara folyó jelképe. A sas feje fölött szalagos korona; a czimer alatt az «inde-ficenter» jelige.

S Fiume csakugyan törhetetlen és kifogyha-tatlan a hazaszereteten, melynek most ismét ragyogó és maradó jelét készülni adni.

KENEDI GÉZA.

A NAP HATÁSA AZ ERDŐK FEJLŐDÉSÉRE.

Midőn a természet, mindnyájunknak ez igazán őszinte barátja, még igen sok helyt szürke ruhában van, hívó, csalogató szavának ellent már akkor sem állhatunk, s szív-repesve örvendünk a gyepek zöldülésének, a bükk- és gyertyánfa-erdő rugyészésének. A tavasz első hírnöke, a szűzies hóvirág, a leánykőköcsöny, az illatos ibolya, kedvesen hirdetik, hogy itt van már a tavasz, és a nap melege mindenütt mosolygó életet fakaszt. A napsugár fokozódott melegével fejlődik a természeti élet, de hanyatlásával napról-napra szemléltetőbb lesz az erdőn, mezőn, hegyen és völgyön a pihenés, az enyészést beköszöntése.

Magasabb hegyek kiálló szikla-csúcsairól szemlélve az alattunk elterülő erdők felületét, feltéve, hogy a hegynyelv egész hosszában mindenütt egyenmő fával van benőve és hogy egyenletesen lejtős, akkor látni fogjuk a létező küzdelem nagrságát. Egy fatető sem akar hátra maradni évi fejlődésében, s ez az oka azután annak, hogy az erdő felszíne olyan látképet nyújt, mintha gondos és szerető kertész olloja nyesegetné, nyirogatná. Egyik fa épen olyan magas, mint a másik, túlsúlyra egyik sem emelkedhetik, mert a közös erő győzedelmeskedik az egyesek magasba törekvő hajlama felett. De megváltozik a fenségesen gyönyörű látkép azonnal, mihelyest csak pár nyírfa kerül is a suttozó sugár fenyves közé, mert azok dolyföven jóval felülkerekednek koronájukkal az erdő szintjén, zsarnoki módon éreztetik hatalmukat a körülöttük csoportosuló fenyőkkel, felül felfogják a napot, alól elszívják a szomszédos fenyőfák életét, csak hogy az ő örökösén üres gyomrok ne szenvedjen.

A már említett magasabb álláspontokról szemlélve az erdőket, minden irányban csak az élet erős nyilatkozatát látjuk, a sűrű felszín eltakarja ama végtelen ellentétet, mely az erdő mélyében uralkodik. Az erdők mélyében mások a benyomások is, kedély-állapotunk nyomott, mert belé kerülünk egy oly légkörbe, melynek nincsen változatossága, melynek egyhangúsága lidérczént nehezíti lelkünk. A szürke homály, a növényi élet küzdelem eszünkbe juttatja nyár derekán is a mulandóságot, és érezzük a benyünk véghez ment nagy átváltozást. De e nyomott hangulat azonnal megszűnik, ha egy tisztás erdőhelyre jutunk, a hol szabadon szemléltető pályafutásán a nap, a hol légyottot adnak egymásnak Flóra istenszanyzó mosolygó leánykái. Bent, az erdő átláthatatlan lomb-sátra alatt ott vannak a bokrok, a kisebb fák, a melyek szintén élni akarnak, de nem kapván meleg napsugarat, nedv-keringések meglással, ennek következtében beáll sinlődésük, mely pár esztendőig eltart, de elmaradhatatlan következménye mindenkori a halál.

Sűrű fenyvesekben, a hol a nap akadályozva van életet keltő sugarait szétárasztani, ott a növényi élet nyilvánulása bámulatosan csekély. A talajban ugyan megvan az élet fejlődésének minden feltétele, még is sok helyütt még csak moh-szigetekkel sem találkozhatunk. Egyik fa dereka épen úgy, mint a másiké, a föld színétől fölfelé egyenlő távolságban mindenütt gyalatlan, csak ott kezdődik el a galy, a hol már a szabad világosság, a napsugár, bárha fogyatékosan, de még is éri.

A ki figyelemmel kísért valaha egy csak 50—60 esztendősen gyönyörűen felőtt fenyves erdőt és összehasonlította egy 8—10 éves fiatalos, a talajt már egészen meghódított fenyvessel, az előtt az első pillanatra szembe szökő lesz a végtelen nagy különbség. Ott szabadon mozoghat az ember, ide behatolni teljes lehetetlen, csak arra alkalmas, hogy a súlyosan megsebzett, a halállal viaskodó vadakat elrejtse az üldöző vadászok elől. A sűrűbe menekülő vadat még a legjobb kutya sem követi; de nem azért, mintha talán féltene életét, hanem azért, mert a rendkívül törzs- és galy-sűrűség akadályozza gyors mozdulataiban és előhaladásában. A fiatal fenyves erdő élettől duzzadó sűrű galyait egészen a földre fekteti, és legalsó galyait csak akkor veszi el, midőn már a fenyves erdő meglehetősen megizmosodott. Egyik esztendőn elveszi legalsó galyait, a másik és harmadik esztendőn az ezek után következöket, és így tovább. Megjegyzendő azonban itt az is, hogy mikor már a csapete-erdő erdőszámba megy, akkor körülbelül fának egy tized része már megsemmisült — kiszáradt, mert a talaj nem képes annyi táplálékot nyuj-

tani, hogy minden egyes fáska fölnevelkedhessen. Itt is szemléltetővé lesz amaz örök igazságot hirdető természeti törvény: hogy az erősebb legyőzi a gyöngébbet.

Minél kiterjedtebb valamely fának gyökérhálózata, annál több táplálékot vesz magához, ennél fogva élete jobban van biztosítva, mint annak a fának, a melynek gyökérhálózata fogyatékos és fejletlen. És e körülmény következménye a hátramaradás, a hátramaradás pedig mindenkor előhírnöke az enyészetnek.

Magas hegyeken, magányosan álló fenyőfáknál szemléltető legfelségesebben a nap sugarainak nagy hatása a fák életére. Ezek a fák emlékeztetnek a szénaboglyák alakjára, alól terjedelmes ágakkal, melyek a leggyakrabban egészen a földre fekszenek, de fel a tető felé mindig karcsúbbak lesznek. Kivétel nélkül valamennyinél a napnak néző oldal és ennek ellenkezője bámulatos eltérést mutat. Méreteim szerint, ha a napnak néző oldalon nőtt galy mindjárt a föld felett 120 centiméter volt, akkor az ellenkező oldalon a galyak hossza 60—70 centiméter közt változott. E szabályt a törpe fák minden galyára lehet alkalmazni. Figyelemreméltó különben ama körülmény is, hogy ha a hegyek alantabb oldalain, vagy a völgyben a fák magassága 20—25 méter, akkor a hegyeken ennek felét vehetjük. Tapasztaltam magasabb hegyeken azt is, hogy sok fenyőfa csonka tetejű, mások fel magasságban eltörtek, hanem azért daczolnak a halállal, mert galyaik évről-évre terjedelmesebbek lesznek.

A magas hegyeken rendszeren nagyobb hó szokott lenni, mint lent a völgyekben, az ottani fenyőfák gazdag galyzata mind felfogja a havat. Az ilyen fenyőfa úgy néz ki, mintha egy hó-gúla volna, melyen a hó, ha az idő enyhébb, félig jéggé változik és erősen oda fagy a fa galyaihoz. A nagy súly következtében a fiatal és hajlékony tető meghajlik, a bekövetkezett zivatarnak elmentőlni képtelen — így a teteje letörik.

Az erdő úgy darabonként, mint teljes állományában kimondhatatlan nagy kíméletet kíván; de miután megkímélve nem lett, drágán kezdjük érezni az elkövetett hiba következményeit. Sok szabálytalanság követtett el hazánkban a vízszabályozásnál; de az árvíz-veszedelmeknek oka mégis legnagyobb részben az erdőpusztításban van! Mert a nagy hó a kopár hegyen hirtelen elolvad, és miután nincs semmi akadály lefolyása útjában, egyszerre az Alföldre zúdul, a hol a Tiszának folyása össze sem, hasonlítható beregugocsamegyei sebes folyásával.

Az erdőpusztításnak van még egy másik, szintén káros következménye, és ez az, hogy klimatikus viszonyainkat egészen megváltoztatta, és hogy ennek teljes igazságáról meggyőződünk, elég, ha évről-évre kedvezőtlenebb tavaszi napjainkra mutatunk.

Vissza kell térnünk az östermészeti törvényekhez, komolyan és minden erőnkkel hozzá kell látni a fásítás nagy munkájához, mert nem tudhatjuk, mit rejt magában a jövő méhe. Lehet, hogy az amerikai öserdők kiirtásuk — még mi, európaiak is jobban megérezzük.

VIDONYI JÓZSEF.

A POROSZ RUHESHALLE.

Poroszország katonai dicsőségének emlékesaroka, a berlini régi királyi fegyvertár (Zeughaus), önmagában is egyik legértékesebb alkotása a régi Berlinnek építészeti tekintetben, a királyi kastély után. A kétszáz éves épületnek a porosz hadsereg pantheonjává való átalakítása eszméje azonban a legutóbbi háborúk idejében érett tette, oly módon, hogy egyesítse magában a nagyszerű fegyvergyűjteményt, a hosszú századok folyamában kiküzdött porosz hadizászkönyveket, Poroszország uralkodói és hadvezérei emlékszojrait s ama történeti vonatkozású fal-festményeket, melyek a brandenburgi ház múltját tüntetik fel. Az erre szükséges átalakítások gyorsan mentek végbe, s pár év múlva már megnyitá a rendkívül érdekes hadi muzeum a nagy közönség számára is, s azóta leglelkesebb és tanulságosabb emléke Poroszország állami emlékszáncának s azoknak a fényes haditényeknek, melyek ez emelkedéshez az alapot szolgáltatták.

A királyi fegyver- vagy katonai szertár a trónörökös palotájával szemben emelkedik, ugyanott, a hol kis távolságra egymást érik Berlin legmonumentálisabb épületei: az egyetem, az opera-

ház, odább a dom, a régi királyi kastély, lejjebb, az Unter den Linden bárfsorába torkolva a meghalt császár magánpalotája, előtte II. Frigyes lovagszobrával, mellette a királyi könyvtár, szemben a festő-akadémia stb. Hatalmas előcsarnok vezet az emeletre, a lépcsőzetnél Begas allegorai domborműveivel, melyek a «Hadügy»-et és a «Tengerészet»-et ábrázolják, az udvaron francia zászlókkal az első köztársaság idejéből s néhány ágyúval az 1870—71-diki hadjáratból.

Negy gyönyörű falfestmény díszíti az uralkodók csarnokát: Wernertől Vilmos császárra koronázása Versaillesban, ugyancsak tőle I. Frigyes koronázása, Camphausentől «A sziléziai rendek hódolata Nagy Frigyes előtt», és Bleib-trentől «Az 1813-diki önkéntesek szemléje III. Frigyes Vilmos által» — utóbbi az elhunyt császár különös kegyeletének tárgya, mint minden, a mi atyjára emlékeztetett, úgy hozza a kivitelnél is személyesen adta meg hozzá fontos utasításait. Köröskörül a teremben Poroszország utolsó hét uralkodójának mesteri kivitelű szobra, melyekhez gazdag ornamentális dísz adja a háttérrel. A vezérek csarnokában 32 hadvezér mell-szobra van elhelyezve, de valamennyi jelesebb hadvezére a lefolyt századoknak itt lesz megörökítve, azonkívül egész sor csatakép Poroszország történetéből.

Lenn a földszinten az ágyúk és technikai hadi szerek, fent a második emeleten a tulajdonképeni fegyvertár egészítik ki a gyűjteményt, melylyel, különösen a fegyvermuzeum gazdagsága tekintetében, csak a bécsi arzenál versenyezhet. Újabbban ez az elhalt Frigyes Károly herceg nevezetes gyűjteményével is gyarapodott. Semmi sem tükrözheti hívebben vissza a porosz hadügy fejlődését minden fázisával, mint ezek a gyűjtemények. Száz és száz hódított zászló, fegyver, katonai felszerelés van dekoratív czélokra felhasználva a falakon és a szögletekben s az elrendezés mindenütt szigorúan kronologikus rendben van tartva. Az ágyúk osztálya a XVI. század végétől a legutóbbi időkig tünteti fel a tüzérség fejlődését, a legjellemzetesebb darabokban, melyek közt legrégibb egy egyszerű kurtasó kovacsolt vasból, a XIV. század utolsó tíze-deiből, különböző hátultöltők a XV. század elejéről, egy követő, melyet mérész Károly 1477-ben a svájciaktól foglalt, az első bronz-öntvények, elmésbűnlélmés régi konstrukciók, díszes francia ágyúk, képes ábrázolatokkal, s egy kis kézi ágyú 1594-ből, elefántcsonttal kirakott díszes ágyúval. A harcász XVII. századnak befolyása s főleg Gusztáv Adolf hatása alatt lassanként átalakult tábori lövegek mindinkább helyet adnak a tökéletesebb bronz-ágyúknak, javított célzó készülékekkel, majd ezeket is felváltják az első hátultöltők és vont esővíű ágyúk, a Krupp-féle öntött ágyú, az óriási ostrom-ágyúk, melyek az 1864, 1866, és 1870-diki véres csatákat eldönteni segítettek, sőt a légelhajó-ágyúk is.

Nevezetesek az ágyúk osztályával szemben az elfoglalt lobogók beláthatlan sorai s köztük azok, melyeket 1814-ben a párisi túrszerégi muzeumból hoztak a csapatok magokkal; dán és holland tengeri lobogók; azután a bevett városok és erdők kulcsai, így Metzéi; egy diadaloszlop modellje elfogott ágyúkból. Domborművekben vannak kiállítva az 1864- és 66-diki csaták, a francia erődítések, modell-mintázatokban a bi-dászati és mérnökári tárgyak, a falakon pedig I. Frigyes Vilmos gránátosainak életnagyságu arcképei, köztük egy óriásé az óriások közt, Henrichsohn Jónásé Norvégiaiból, a kinek test-hossza teljes hat láb kilenc hüvelyket tett ki s mellette a csak egy hüvelykkel alacsonyabb ir-születésű Kirkland Jakabé.

A tulajdonképeni kézi fegyverek gyűjteménye nyugati és keleti fegyverekre oszlik. Ez utóbbiak közt van az a lánézből sodrott ing, melynek minden négy-szög-decimétere majd háromezer lánézszezből áll. Ez az osztály is időrendben van csoportosítva s a legrégebb baltákkal, kardokkal és sisakkal kezdődik, melyeket a renaissance művészi pengéi és markolatjai követnek, karsu toledoi török, lánésák, buzogányok, a Hohenzollern-ház eredeti fegyverei, mint p. o. I. Joachim választófejedelemé. Pánczélok, mellvérték, a nehéz lovasság felszerelése, s a puskák minden típusai, a kovás, keresek puskák, az első hátultöltő 1540-ből. Érdekesen nyomozhatni, mint szorítja ki lassanként a szurony a puskát, az új zárvázatok a vas töltény-vesszőt, mint kezdődik el idővel a hadsereg egyenruházása, a katonai fegyelem szigorításával egyrő-

ben. Egy-egy sipka, ruházati darab, Poroszország három első királyá idejéből; a köztársaság phrygiai sipkái és a konzulság korabeli feldandárok lobogói, a francia díszkardok a nagy nemzeti szabadságharczából, Napoleon kalapja, rendjele, pisztolya, a kard és lant költője, Körner ironja, Blücher szemüvege és I. Sándor császár rendjele, III. Frigyes Vilmos kardjai, s Vilmos császár gyermek-korabeli puskája. De nemcsak a porosz hadsereg legapróbb felszerelési tárgyai találhatók itt, hanem az angol, orosz és osztrák csapatok egyenruházatai is a század első feléből.

Ránk nézve ez utóbbiak persze különösképen is érdekesek lehetnek.

Már szinte csak álomban emlékezünk a vesz-szós puskák, fehér szjak és kapszlihüvelyek boldog korszakára, mikor még nem volt dualisztikus hadsereg, csupa meglét férfi-arczok tekintet ki marconán a glédából s az osztrák császár katonája háborítatlanul nevelkedhetett abban a régi jó, kipróbált hagyományos szel-lemben, mely mai napság újra feljár kísérteti. Persze a fehér waffenrockból kiporolták a bécsi meszet, a rostokc beletört a puskacsőbe, s a szakállas vén legényeket minden három évben meg-megújuló csupa subancz-arczok váltják föl, a kik részére a fő-fő gombtervelők is új divatot talál-tak fel. Ha ma a tandíjmentes bölcsészből lett államköltészes önkéntes kehes mellére rákerül valahonnan ezrede raktárából a sárga pitykés fehér kabát, töredezett szjakkal, rajta ragad a gúnynév, hogy «depó» — s bizonyos kicsinyes-sel tekintenek rá kollegái. A század legöregebb katonája sem tudja kifundálni, bárhogyan tört is a fejét rajta, hogy micsodás egy lebbentyű az, a mi, ha a tenyérről rálapítanak, olyan fehér port ver fel, mint egy lisztes zsák, és mi az a tisztító szer, a mely a kaszárnya-reglama szerint elő van írva a fehér szj puzolósára.

Érdekes története van különben a hadseregek ruházódásának mindig és mindenütt, s a takarékosági, fizikai és hadászati szempontok mérle-gelése sok fejtezésre ad okot az intéző körök-nél, melyeknek egész passziója az örökös tervelgés és kombinalás. A ruha színe ne szolgáljon könnyű célpontul az ellenség fegyverének, szabása ne akadályozza a minél szabadabb mozgást, olcsó is, jó is, szép is legyen s mindenké-velet sok helyet se foglaljon a podgyászbán, mert hisz a katonának is életelv, hogy: «omnia mea mecum porto». Néha talán csak egy gomb forog kérdésben, de az az egyetlen gomb is a delegációk serpenyőjén milliókat nyomhat.

Nem esoda, hogy a hadsereg ruházódásának gyakorlatiasága még ma is sok kísérletgész tárgya s egyetlen állammól sem lehet elmondani, hogy e tekintetben bevégzett és tulszárnyalhatatlan eredményeket ért volna el. A berlini Ruhmeshalle talán egész Európában legteljesebb gyűj-te-ményét adja az európai hadseregek egyenruhá-zatainak és felszereléseinek is mert Németország, mely hadseregére legtöbbet áldoz, itt is előjár s képünk csak rövid hasznosítást ér alatt is számos példáját mutatja be a porosz hadsereg felszerelése-nék a század első negyedéből. Ott áll szélről az 1800-beli vértés, lovas-tüzér és gárda-tiszt, majd az 1808-tól 1814-ig terjedő időszakból látunk a közepén dragonost, vadásztszest, vértést, ulhánust, karabélyost s végül 1825-beli muskétást és huszárt. Francia, magyar, lengyel, német motívumokat tüntetnek fel ezek a különböző ruházatok.

ADALÉK A MONOSTORI CSATA LEIRÁSÁHOZ.

— Egy kis helyreigazítás. —

Id. Görgey István «Élmények és benyomások» című könyvében a 3-ik kötet 8-ik lapján, a hol leírja a július 2-án a monostori sánccok-nál lefolyt küzdelmet, és oda ér, hogy a tüzérek a hátráló honvédekre löttek, utólag oda teszi, hogy: «A tüzér-tiszt, ki parancsra e két lövést adatta, ma is el kötöttünk: Apáthy István egyet-mi tanár és országgyűlési képviselő.»

A dolg szóról-szóra így történt: Az első erdő és a monostori sánccok közt, midőn a szétróbbant honvédekkel húzódtunk vissza, mi, a VIII-ik lovasüteg, mely ebből Buda bevételéig Kmetthy alatt IV-ik lovasüteg nevet viselt Favary parancsnoksága alatt, — beértünk a két sáncc közti térségre s épen lemozdonozni akartunk, midőn Görgey Arthur maga szemé-lyesen, veres, arnyos attilában, fején kalappal,

A POROSZ HADSEREG EGYENRUHÁZATA E SZÁZAD ELEJÉN.

mely mellett karhosszúságu nagy, fehér strucz-toll lógott, hozzáam vágat, és mivel Kelemen had-nagy, kinek lovát még az erdő előtt megsebzették, gyalog volt, engem, az üteg legszélén álló tüzmes-ter leparancsolja a Duna szélére, a nagy homo-cos part alá. En vettem az 5-ik és 6-ik ágyút, és kissé hátrább menve, leereszkedtem. Leérve, mellém rugtatott Psotta ezredesünk és pisztolyát a tokból kihúzza lassú szóval parancsolta, hogy töltessek kartácsra. — «Kartácsra tölts!» — «Lövessen az ott hömpölgő honvédekbe!» — «Írányozz! Tűz!» — Az 5-ik ágyú tizedese, ha jól emlékszem (de nem állítom biztosan) Láng Henrik, bele lött részút a nagy partha balra, — a 6-ik ágyú tizedese, Sébían Pali pedig egy, a hátráló honvédektől beljebb a vízbe elsüllyedt, de jól kiálló deryeglybe. Psotta ezredes úr másodszor is lövetett a honvédekre, a kik szintelen ordítottak: «Ne löjjetek tüzérek! Honvédek vagyunk!»

Erre a honvédek megfordultak, és éktelen lárna, puska-rofogás közt neki mentek a dom-bon puskázó ellenesnek. Míg ez a néhány percnyi küzdelem folyt: Görgey Arthur tábornok fent állt a nagy-mar-ton, körülbelül fele távolán köztünk és a hon-védek közti térségnek, kezében kivont karddal vezényelve egy újabb jött zászlóaljbat. Mivel az osztrák puska-golyók egészen hozzánkig el-csapkodtak: még megjegyeztem Psotta ezredes urnak: «Mifele ruha az a tábornok uron? Kár neki magát úgy kitenni az ellenség célpontjának!» — Soha sem az előtt, sem azután őt ilyen ruhában nem láttam, hanem telen a vidra-bőr bekecsében, nyáron egyszerű honvéd-áttilában: — Görgey István is jól ismertem, Schwechattól Világosig. Tán emlékszik még Mező-Kövesdre. Az az egy ágyú, a melyik ott maradt és lött, míg a vasasok alig néhány lépésre jöttek, s míg a huszárok kivágták Kmetthy, Mezey, Lörcenzy vezetése alatt: szintén ez a 6-ik ágyú volt, a melyiket az ütegben csapmásoknak hívták, mert a legkisebb tüzer, Zemplényi csak 15, a legöre-gyebb pedig 18 éves volt.

A monostori sánccoktól átvitték ütegünket az oroszok ellen, hol egész sötét estig tartottuk magunkat egy rakás orosz ágyú ellen. Láttam a tábornokot, midőn véresen visszapött, feje keresztül kötve egy fehér apró pettyes két selyem ken-dővel, melyre rá húzta nagycoska széli ka-lapját.

Hát hol volt itt Apáthy úr? — Kérdezze meg ön Görgey Arthur urat, bizonyosan mellettem fog tanuskodni. Azt elhiszem, hogy egyetemi tanár, azt is, hogy ha kedve telik benne, hát országgyűlési képviselő, de hogy vélem valaha mint tüzérel, vagy az üteggel rendelkezett volna, nem bizonyíthatom. Azon az egész napon Havas Ferenc századoson kívül senki más nem rendelkezett az üteggel, mint kétszer a tábornok Görgey és egész nap a körülöttünk lévő Psotta ezredes.

Hogy Görgey István úr két lövést hallott, azon nem lehet csodálkozni, maga mondja, hogy előttünk állt és mindenki lövés egyszerre döröült, de csodálkozom azon, hogy Apáthy úr helyre nem igazította. Meglehet, hogy ott volt valahol a tábornok körül szolgálaton, vagy tán nyargonz-tiszt volt, tehát jelen volt, de nekünk nem parancsolt és lent a mars alatt sem volt.

Bocsásson meg Görgey István úr, ha e sorok-ban helyreigazítottam ezt az egy dolgot, a mit én tudhatok legjobban és a tábornok. Mi, dii mino-rum gentium, nem kívánhatjuk, hogy nevünk a pantheon névvel falán felőra penészedjék; de kérem, mi ettük a forró kását, hát legalább ne mondhasa más, hogy neki égette meg a száját. Még egy pár szót bátorodom ide írni, és azzal rückwärts-konzentrirozom magam.

«Bátyám azt hívé, hogy az én zászlóaljam is ama nyüzsgő tömeg közé keveredett, és megvil-lant fejében a gondolat: hátha az az ágyú, mely a jövő pillanatban megdöröül — engem, tulajdon öcesét is le talál teríteni; azonban telt a perc, nőtt a veszély — és a «haza minden előtt.»

Nagyon szépen van ez leírva, még a klassziku-sokban sem lehet szebben a testvéri szeretet és a veszélyben forgó haza közti párhuzamot ily rö-vidséggel, mégis oly meghatóan előadva feltá-lálni. De hát először is nem esett meg az a dolog olyan akadémius nyugodtsággal. Igen, én lát-tam, én erősítem, hogy a tábornok a legnagyobb veszélyben, borzasztó puskatűzbe előrenyargalva mindent elkövetett, hogy a szegény ősszegomo-lyodott honvédeket előre tuskolhasa, és mintán ez nem ment, (mintha most is látnám), lováról féldoldal fordulva, kardjával dühösen hadonászva adott jelt az ágyúlovásra; tehát ez emocióban a hazára tán nem is ért rá gondolni; másodszor én jobban ismerem a tábornokot, mint Görgey István úr, mert ő nagyon közelből látta; de én, kicsi, piczi, igénytelen tüzéreske létemre egy nekem olyan végtelen távoli nagyságban tetsző, oly nevezetes embert, a kivel tíz hó alatt annyi csatában, annyi nyomorúság közt találkoztam, a ki előtt magát nem kellett a testvéri szeretet gyöngédségébe burkolva mutatnia, hanem csak a tábornoki arcképében: azt hiszem, jobban észleltem; félttem is tőle jobban, mint egy egész osztrák hadseregtől, mikor féltetvátva szem-üvegem keresztül rám néztem. Én azt hiszem, akkor, mikor nekem azt parancsolta, hogy löjlek, hát sem öcsésem, sem én rám, sem Psottára, sem a hazára nem gondolt, hanem csak arra, hogy a monostori hegyet vissza kell venni. És ez jól is volt úgy, épen a legjobb perczben történtek a lövések; kárt alig is ejtettek a honvédekben, hanem a kartács-golyók recsegése, és az nagy puffénás, a mit az ágyú elkövet, megtették sike-res hatásukat.

V. F.

volt honvédtűzár.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Benczur történeti festménye. Budapest fővárosa tudvalegőleg Benczur Gyulát bizta meg, hogy Buda-vár megvételének kétszázados évfordulójára alkalmá-ból a nevezetes történeti eseményről megfelelő ké-pet fessen. Benczur hozzá is fogott a munkához, de a kompozíció, a tárgy természeténél és nehézségénél fogva, külső méreteiben sokkal nagyobbak, kivétel tekintetében is nehezebbnek bizonyult, mint eleinte hitték. Gerlóczy Károly alpolgármester elnökölte alatt a napokban egy bizottság megnézte a készülő művet, hogy tapasztalatai után tegyen javaslatot a tiszteltűj főlemelésére. A művész azt a momen-tumot vette vászorra, mikor a vár megvétele után

* A fumeiek által Deák Ferencz sírjára készített emlékműről, melynek rajzát mai számunkban közöljük, még a következő adatokat jegyezhetjük föl:

Az emlékmű terelt Fumi G. festő és Barbieri J. szobrász készítette, mindkettő fumei művész. A sas bronzból van (55 cm. magas és 110 cm. széles), a koszorú és szalag ezüst (60 cm. magas és 50 centiméter széles), a talapat márvány (120 centiméter magas és 30 cm. széles), a fumei cimere a talapzaton szintén bronzból készült (20 cm. széles s ugyanolyan magas.) — A kivitell az Egger czég bizott meg, s az egész 3000 frtba kerül; a még hiányzó összeg újabb adományok által fedeztetett.

A Rákóczi-induló Párisban. A párisiak régebb idő óta ismerik a Rákóczi-indulót, mely Berlioz erőteljes átíratában a zenekari hangversenyek műve közt is állandó helyet foglal. Mint most Párisból írják, a Rákóczi-induló, mint szobormű, ott lesz az operaszínház előcsarnokában, a többi indulók allegorikus alakjaival együtt. Rengel szobrász készítette, egy kicsit különös felfogással.

Ez a szobor, melyet «Marche de Rákóczi»-nak hívnak, egy cigányt ábrázol, a kinek fuvóhangszere van, melyet a francziák a talánszerű «Tympanischica» névre kereszteltek. Ezenkívül a képrekeskedések kirakataiban mindent látható most Párisban egy szinnyomatu kép, melynek címe: «Rákóczi-induló» Chelmoski lengyel festő rajza után. A műlapon, melyet Levy A. ösmert kiadó készítette, az ösmertes magyar induló dallamának hangjegyei is olvashatók. A kép II. Rákóczi Ferenczet ábrázolja, a mint lovon ülve, szemlét tart táborá fölé. A fejedelem mögött cigányok vannak lóháton s a Rákóczi-induló játszó. A fejedelem mellett, a ki ép ugy, mint környezete nagyon stilszerű ruhában van ábrázolva, egy francia gavalér lovagol. Ez a francia követ, aki épen a Rákóczi táborában van. A kép általában nagyon csinos és érdekes. A jó párisiak nyakrafőre veszik és Levy ur nagyon jó üzlet csinál vele.

—x— Lapunk mai számához Édeskút L. m. k. és szerb kir. udvari ásványviz-szállító 25-ik évfolyamáról szóló árjegyzéke van mellékelve, melynek negyedik oldala a bécsi nemzetközi egészségügyi kongresszus tagjainak 1887. okt. 6-án a mohai Agnes-forrás telephére történt kirándulását jelképezi. — E gondállal összerakott árszabály a bel- és külföldi természetes ásványvizeken kívül fűszer, gyarmat, csemege és különleges cikkeket is tartalmaz. A fentnevezett czegnek 25 éves múltja minden tekintetben bizottságot nyújt a fogyasztó közönségnek, hogy ahhoz bizalommal forduljon, a mennyiben a fővárosi nagykereskedők között egyike a legmegbízhatóbbaknak, miről pontossága és jutányossága egyaránt tanuskodik.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napok alatt: gr. BERÉNYI FERENCZ, a főrendiháza választott tagja, Nyitra megye egyik nagybirtokosa, 70 éves, Budapestben. — DÁNIEL JÁNOS, Torontál megye volt alispánja, Dániel Ernő országyűlési képviselő édes atyja, 76 éves, Elemérben. — Dr. TORDAY FERENCZ, Budapest egyik legismertebb orvosa, egyetemi magántanár, a nemzeti színház orvosa, keresett gyermekorvos, 47 éves. — Id. BENKERT GRÓNYÓ, fővárosi bizottsági tag, a legtekintélyesebb polgárok egyike s a Terézváros nép-

szerű férfa, 73 éves. — BÉRO MAJTHÉNYI JÓZSEF, a szabadságharcban kormánybiztos, majd Amerikában élt s mint gazda nagy birte jutott; 1867-ben jött haza, közalapítványi igazgató lett, s az utóbbi években Pécsen élt, 74 éves. — PETROVICS EDE, a Lónyay-család jószágigazgatója, megyebizottsági tag, Deregenyőn. — BOÓ ISTVÁN, pécsi ügyvéd, a Majláth-család uradalmi ügyésze, régi honvéd, 62 éves. — GREMPERGER JÓZSEF, kincstári nagybérlő, Csanád megye törvényhatósági bizottságának tagja, 74 éves, a bánhegyesi pusztán. — TRABALKA PÉTER, plébános, 50 éves, Kajalon. — FEJÉR ALAJOS, ügyvéd, megyebizottsági tag, volt szolgabíró és 1848—49-iki honvéd, 64 éves, Csányon. — Dr. KREMINTZKY OTTÓ, a bányászati és erdészeti akadémia segédtanára, 29 éves, Selmeczbányán. — SZEPESI KÁROLY, ügyvéd, kit tisztelettel érte haladás szélhűdés, Rozsnyón. — MIKITA ENDRÉ, adótárnok, 69 éves, Nagy-Kaposon. — RAINISS JÓZSEF, negyedéves papnövendék, Rainiss József székesfehérvári tisztviselő szépművelő fia, 22 éves, Székesfehérváron. — GYERGYES GÁBOR, 48—49-iki huszárkapitány, Budapestben; ugyanitt: HARDEKER JÁNOS, 43 éves; KAMMERMAYER JÁNOS, az operaszínház zenekarának derék tagja, 32 éves. — Dr. Komjáti FILIBERT JÓZSEF, a budapesti katolikus férfitanítóképző tanára, 32 éves, Győrött. — ACSAY ISTVÁN, hercegprímási irodatiszt, 32 éves, Esztergomban. — EÖTVÖS RÓBERT, Szatmármegye volt főszolgabírája, 50 éves, Borhídon. — CHRA MIKLÓS, Ugocsa megye tiszáninneni járásának orvosa, 52 éves, Tisza-Ujlakon. — SCHEINMEL KÁROLY, m. kir. bányásküld, 28 éves, Kolozsvárt. — AGÓVÖLGYI LAJOS, a városi törvényhatósági bizottság egyik tagja, 48—49-iki honvéd, 55 éves, Aradon. — PÁLL MIHÁLY, földbirtokos, kolozsmegyei bizottsági tag, Szamosfalván. — KÁLMÁN LAJOS, honvédezredorvos, 40 éves, Nagy-Várádon. — KADEBÓ JÁNOS, 66 éves, Csermón. — PANDREA DÁVID, nyug. százados, 42 éves, Nagy-Szebenben. — TRIBOLD ISTVÁN, a magy. államasutakat fűtőházi főnöke, Szegeden. — BAKI LAJOS, Békés városa egykori főjegyzője, 80 éves, Mágocsban. — HANKOVSKY GYULA, megyei tisztviselő, 43 éves, Pozsonyban. — ASZTALOS PÉTER, ügyvéd, 35 éves, Máramaros-Szigeten. — DALMY KÁROLY, ügyvéd, debreczeni polgár és városi bizottsági tag, 76 éves.

ÖZV. BLESZKÁNYI ENDRÉNÉ, szül. Somody Katalin, 63 éves, Budapestben; ugyanitt: Gutaházi NÉMETH ILONA, az angol zárda volt tagja, 43 éves. — ÖZVEGY FÜGHNÉ, szül. Kubovics Krisztina, a községi polgármester édes anyja, Kőszegen. — ÖZV. SZARKA JÁNOSNÉ, szül. Ujhelyi Polixena, Miskolcon. — NAAG KÁLMÁNÉ, szül. Szluha Berta, 60 éves, Szarazvámon. — ÖZV. HUBER JÓZSEFNÉ, szül. Benovich Ilona, 44 éves, Győrben. — VERER KÁROLYNÉ, szül. Plihal Vilma, 21 éves, N.-Kanizsán. — Dr. ERICZ JÁNOSNÉ, szül. Ternyey Gizella, 25 éves, Pápan. — PAUKER JÓZSEFNÉ, szül. Zóttér Mária, 38 éves, Nagy-Várádon. — PAPP OLIVA, Papp-Szilágyi László műszertéri fogalmazó és neje Papp Sylvia negyedféleves leánykaja, Budapestben.

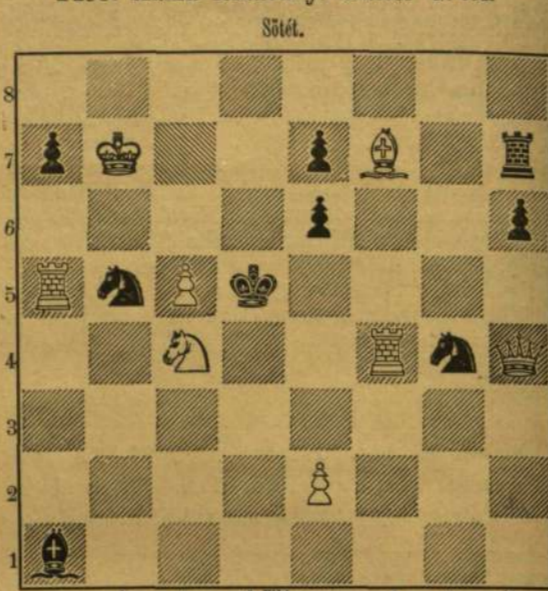
SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Bukarest. V. D. Kívánatait igyekszünk teljesíteni. A Slaniki (Moldva) fürdői levelet elvárjuk. Az utelirás azonban ne legyen fejedelmis; talán egyes cikkekre lehetne fölcsatolni. Magánlevelet küldünk — mihelyt lehet. A börtönör. Nagyon mesterkélőt történet. A börtönör ép oly természetlen, mint a rabnő. Kidolgozása sem sikerült: népbalada-forma volna, s oly sorok és kifejezések vannak benne, melyek csak úgy duzzadnak a dagályosságától. — Már mi is szeretnénk ismét valamit közölni öntől. De hát azért, hogy az ember a sz-i vár mellett lakik, kriminális eseteknél mást nem is írhatna? Nem közölhetők s egyszerűságra s kritikán alul!

rovatba sorozhatók: Hajnalfény. — Szerelmem beteg. — Andor és Sarolta, ballada. (Dehogya az!) — Szomorú napjaim és társai.

SAKKJÁTÉK.

1495. számú feladvány. Slatter G.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1488. sz. feladvány megfejtése.

Hanus J.-tól. Megfejtés. Világos. Sötét. 1. Hb6-g8... Kc5-f5 (a) 1. Fh1-g4 (b) 2. Vb3-a4... t. sz. 2. Vb3-c3+... Ke5-d5-f5 3. Va4-d7-e4-f4 3. Hg8-c7 v. v. Bg4-g5 mat. h6 mat. Világos. Sötét. 1. Vb3-g6... Hb7-c5 2. Vb3-h3+... Ke5-d5-f5 3. V v. H mat. Ke5-d5-f5

Az 1489. sz. feladvány megfejtése.

Gottschall H.-tól. Megfejtés. Világos. Sötét. 1. Fe3-g5... B. t. sz. 1. h4-h3 2. Kf3-f2+... 2. Kf3-e3... Kh1-g1 3. Va8-mat ad. 3. Va8-a1 mat. Mindkét feladványt helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. Kovács J. — Az Erkel-színházban: Exner Kornél. — Tarnócon: Németh Péter. — Szempetén: Pinter János. — A pesti sakk-kör.

HETI NAPTÁR. Junius hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows for 2V, 4H, 5K, 6S, 7C, 8P, 9S, and Holdváltozásai.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad BÉCSBEN: Duke M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2

HIRDETÉSEK.

Margitszigeti gyógyfürdő, Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artzi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és köffürdő zuhanykészülékkel, nagyszerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett szoba, társalgási terem, kül- és belföldi lapok, telefon-, távírda-összeköttetéssel, naponta zene. Kóralakok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredményvel használható: Kőszvény, az izületek, izmok, csontváz, ideghüvely, idült csúsz. A csúsz, kőszvény, erómi behatások, typhus után fellépő hűdés, zsibák, csontbántalmak, csontszűt, izületi bajokat és külsőbántalmak követő átváltozások. Fájdalmas hegek, merevség, hűdés, bőrbántalmak, vizele nehézség, méh- és hüvelybántalmak. Már arra is figyelmeztetjük a t. sz. közönséget, hogy a szigetben Barla-féle leghyabb rendszerű villamos fürdők rendezettek be, melyek a kőszvény, csúsz és ideges bántalmak, valamint a hűdés és az ichthias-nál a fürdészetben igen hathatós segéd gyógyeszközt képeznek. A hévíz belsejéig eredménytel. nyel használtot: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. A szigetben van gyógyszerár, ellátva mindennemű ásványvízzel. Rendelő orvos: dr. Verzár. — Bérletekkel egy fürdő, mint a menetihegyek együttes váltásánál árlengedés. A szigetben lakó fürdővendégek a fürdő-használatnál és a menetihegyeknél előnyben részesülnek. A fővárosi örökösök közeledés. A fürdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigetben a felügyelőségi irodában. Budapest. 3658

BARNA FOGORVOS

Budapest, váci utca 24. szám. Készít egyes fogakat, fogsorokat és plombokat, jótállás mellett; árák mérsékeltek. Kívánatra részletfizetésre.

VERA-FORRÁS

Véghlesen. Zólyomgyeében Magyarország kitünő új savanyuvize, kapható BRÁZAY KÁLMÁN nagykereskedőnél és főraktárosnál Budapest, IV. ker., Muzem-kört 23. szám alatt és minden nagyobb fűszerkereskedésben valamint a forráskezeléségnél: vasut. posta- és távírda állomás Véghles-Szalatna (Zólyomgye.)

A véghlesi «VERA»-forrás vizét Dr. Lengyel Béla egyetemi r. tanár és az ásványviz vegyelemző intézet igazgatója elemezte és szénasavas alkalkus vasas savanyuviznek találta, a mely tisztasága és nagy mennyiségű szénasavas natrium, szénasavas vas és szénasavas mész tartalma által, a legtekintélyesebb orvosok véleménye szerint gyomorhajókánál, túlságos gyomorérv, gyomorgégés, gyomorgörös, idült gyomortakár, idült hörg- és gégehurtnál, vérszegénység (sápkór) és ebből eredő ideges-ségnél, görvélykór, hólyaghurut, húgyhomok és húgykő stb. bajoknál igen előnyösen használható, valamint idült viznek is egyedül, borral vagy cognakkal stb. keverve, kitiünően megfelel, a bort nem festi. A modern elviek szerint berendezett forrás, közvetlenül a trachyt-sziklából fakad és igen bővízü; szerves anyagotól és talajviztől egészen ment, s a környék lakosai emberemlékezet óta mint a leghathatósabb gyógyvizet és idült italt élvezik.

A töltögetés nem mint más ilyen forrásnál vagy savanyuviz-kutaknál szivattyuzás hanem közvetlen az erős lefoylás által történik. Az üvegek a Siemens-féle gyárból valók, a lehető legjobban vannak dugaszolva és töltögetésük a legmondosabb.

Árak Budapestben a főraktárosnál: Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr. Árak Véghlesen csomagolás nélkül: Egy literes üveggel 17 kr. Fél literes üveggel 12 kr.

Advertisement for a watch repairer. Text: «Uj találmányú kulcs nélküli felhúzandó ingaórák raktára.» Saját új találmányú órái ő felsége a király, Rudolf korona-hercege, és József főhercege ő fenségek részéről kitüntetve, a győzelmi versenyt megnyerte. Arjegyzékek kívánatra dírmintesen küldetnek. Órák eladásánál három évi jótállás vállalatik. Mindenféle arany- s ezüst órák és óraszerkezetek eladása. Órák eladása, javítás, tisztítás, felújítás mellett.

Advertisement for a book. Text: A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: A szőlő mint kincsébánya. Tanulmány, miként lehet a szőlőt, a tudomány eleveinek megfelelő művelés és melléktermékeinek teljes kihasználása által valószínűsítő kincsébányává tenni, és bortermelésünk jövőjéről szemben a fillokszerával. Irta GYÜRKY ANTAL. Ára füze 50 kr. Tartalom: Előszó. I. Szőlővetés. A szőlő termőképessége. — A szőlő életfeltételei. — A szőlőművelésről. — A szőlőültetésről. — Metszés és vesszőkezelés. — Öreg szőlők kezelése. — A szőlő trágyázása. — II. A szőlő hulladékokról. Szőlőszeti ipar. — A hulladékok értéke. — Az értékesítés módja. — III. Bortermelésünk jövőjéről szemben a fillokszerával. Védekezés a fillokszer ellen. — Lehet-e homoktalajon jó bort termeszteni. — Melyik a jó bor. — Uj szőlőművelési mód, vagyis kúszó rendszer.

Advertisement for rovar-poromat. Text: Ajanlom hatásában föltulmhatlan legjobb tisztító rovar-poromat 30, 50 kr. s 1 frtos dobozokban SCHUSTER GYULA fűszerkereskedő, Budapest, Andrassy-ut 61.

Advertisement for La VELOUTINE. Text: Franciaország és a Kalföld Minden illatszerezés és néel és Fo drásznál La VELOUTINE Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGETIVE CH. FAY, ILLATZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Advertisement for A MOHAI AGNES FORRÁS. Text: A MOHAI AGNES FORRÁS hasznák egyik legzdravosabb SAVANYUVIZE, vegyelemzőve dr. Lengyel Béla egyetemi tanár úr által. Ajanlva a bel- és külföldi számos orvosi tekintélyei által föleg a lélegzési-, emésztési- s húgycső-szervek hurutos bántalmáinál hatásosan gyógyítja a Rhachitis-, görvély-, vese- és közsvénybajokat, ép ugy használható a tagok csúszos bajainál, gyermekeknek megátolja a túlságos gyomor-savany képződést s fokozza az idegrendszer tevékenységét. Gazdag szénasav tartalma folytán ezen ádító savanyuviz a legkellemesebb ízűl bir s borral használva igen nagy keletnek örvend. m. k. és szerb kir. udvari orvostudományi tanács által jóváhagyott. Kapható: Edeskuty L., 601 Budapestben. Ugyisint minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók:

JUTALOM-KÖNYVEK

elemi és népiskolák számára.

- Andor Deák. Köszöntő-könyv. Nagy és kis deákok számára. Negyedik kiadás. 20 kr.
Beniczky Irma. Regélő gólya. Mesék, elbeszélések és költemények gyermekek számára. 80 kr.
Bezerédy Amália. Flóri könyve, 120 a szöveg közé nyomott képpel. Új népköltés. 40 kr.
Flóri könyve, 120 képpel és zenemelléklettel, díszkiadás. Keményen kötve 1 frt 40 kr.
Bodrogi Alajos. A regélő tulpán. Dalok és mesék, sok szép képpel. Gyermekek számára. Negyedik kiadás. 80 kr.
Bonyhai Benjamin. Irányadó az iskolában és az életben. Erkölcsei tanulási könyve, vallás különbég nélküli a mindennapi és ismétlő iskolába járó növendékek számára. A négy kiadást ért «Néplakolai jutalom-könyv» czimű munkája nyomán, a kor igényeirez alkalmas. 30 kr.
Borza Nándor. Szaváló-könyv. Elemi iskolai és házi használatra. Ötödik kiadás. 30 kr.
Büttner Lina. Egy rút kis leány története. Elbeszélés fiatal leányok számára. — Az én édesem (rajz). Kötve 1 frt 20 kr.
Az állatvilág csudái. Számos képpel és képes borítékkal 80 kr. Szinezett képekkel. Kötve 1 frt 60 kr.
Csukás Fülöp és Schön József. Kis biblia a zsidó ifjuság számára. Az őshéber eredeti szöveg nyomán. Váson kötésben. 1 frt 40 kr.
Czuczor Gergely. Mesék. Francia után újra szerkesztve. 60 képpel. Vörös vászonra kötve, aranygással. 1 frt.
Sárváry Eöri Andor. A madárvilág, vagyis mulatva oktató olvasmányok a madarakról, fiatalok számára. 80 ábrával. Képes borítékba kötve 1 frt 50 kr.
Erdélyi Indál Péter. Képes verses könyv. Ajándékul jó gyermekeknek. Szinezett képekkel. Második kiadás. Kötve 1 frt.
Egészen új szerkesztés ABC. Díszkiadás szinezett képekkel. Negyedik kiadás. Szines borítékba füze 50 kr.
Göz József dr. Budapest története. A magyar nép és ifjuság számára. A budapesti (budai) tanító-egylet megbízásából. Képekkel díszített kiadás. Füze 1 frt.
Györfly Iván. Kis mennyei manna. Katholikus ima- és énekkönyvecské kiadás. Füze 25 kr.
Györfly Iván. Kis mennyei manna. Katholikus ima- és énekkönyvecské kiadás. Füze 25 kr.

Egy hatszor hasabzott petít sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr

Advertisement for Dr. Batizfalvy. Text: Dr. BATIZFALVY kir. egyet. m. tanár, 30 év óta működő budapesti orvos-sebészeti és testgyógyászati intézetének különlő hidegvizgyógyászati osztálya (városiigeti fasor és Arena-ut sarkán). idei május 1-én megnyit. Szakszerű berendezés, avatott orvosi kezelés, gondos felügyelet. A readszeres vizgyógy-mód mellett: svéd-gyógytornászati, villamosítás, massage, izasztó kamarák, erekükben és hőmerekükben szabályozható zuhanyok, skót-zuhany stb. Arnyas sétányok. Cinos külön szobák. Jó ellátás. Mérsékelt árák. Olcsó, gyors közlekedés. Sikerrel gyógyítottak: idegesség, gyengeségi állapopot, vértódlások, emésztési zavarok, aranyér, sápkór, görvélykór, csúsz, női bajok, stb. Testi és szellemi munka által elcsigázottak. Gyenge fejlődést s gyors növés által okozott gerincezfürdésben szenvedő gyermekek, gyógytestgyakorlattal egybekötve. Betegek, bennlakók, félkosztosok és bejárók. — Program bérmentve.

